

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Týrání zvířat a ochrana zvířat proti týrání

Bc. Veronika Štěpánová

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Veronika Štěpánová

Hospodářská politika a správa
Podnikání a administrativa

Název práce

Týrání zvířat a ochrana zvířat proti týrání

Název anglicky

Cruelty to animals and its prevention

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnotit dle platné právní úpravy problematiku týrání zvířat a ochranu zvířat proti týrání a navrhnout opatření, která by vedla ke snížení počtu případů týrání zvířat. Cílem praktické části je rozbor některých vybraných případů týrání zvířat, s vyhodnocením k jakému porušení zákona došlo, jak v těchto případech rozhodují soudy či správní orgány, a jaké tresty mohou být a byly za takové jednání uloženy. Součástí diplomové práce je analýza počtu trestaných fyzických osob v České republice za trestné činy související s týráním zvířat. Cílem praktické části je také analýza názorů a povědomí veřejnosti o ochraně zvířat proti týrání.

Metodika

Diplomová práce bude rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

Teoretická část diplomové práce bude zaměřena zejména na analýzu současné právní úpravy k ochraně zvířat proti týrání, a to metodou analýzy a výkladu příslušných právních předpisů a odborné literatury.

V rámci praktické části bude proveden rozbor vybraných případů týrání zvířat formou případové studie. Statistickou metodou bude zpracován a vyhodnocen počet trestaných fyzických osob v České republice za trestné činy související s týráním zvířat. Na základě dotazníkového šetření pak bude zhotovena analýza názorů a povědomí veřejnosti o ochraně zvířat proti týrání.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

Zvíře, týrání zvířat, ochrana zvířat, práva zvířat, zanedbání péče o zvíře, chov zvířat, zákon na ochranu zvířat proti týrání, trestně právní odpovědnost, přestupková odpovědnost

Doporučené zdroje informací

HŮLOVÁ, Markéta. Zákon na ochranu zvířat proti týrání, Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2020.

CHAPOUTHIER, G. *Zvířecí práva*. Praha: Triton, 2013. ISBN 978-80-7387-607-4.

MÜLLEROVÁ, H. – ČERNÝ, D. – DOLEŽAL, A. *Kapitoly o právech zvířat : "my a oni" z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016. ISBN 978-80-200-2601-9.

MÜLLEROVÁ, H. – STEJSKAL, V. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2317-9.

SPURNÁ, Jana. DOUSEK, Jiří. *Zájmové chovy a ochrana zvířat*. Praha: LexisNexis, 2004. ISBN 80-86199-88-6

Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. et Mgr. Martin Langpaul

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 5. 10. 2021

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 11. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Týrání zvířat a ochrana zvířat proti týrání" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. 11. 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. et Mgr. Martinu Langpaulovi za cenné rady, vedení práce a za věnovaný čas.

Týrání zvířat a ochrana zvířat proti týrání

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá týráním zvířat a ochranou zvířat proti týrání. Teoretická část práce se nejprve zaměřuje na vymezení základních pojmů a stručný popis historického vývoje právní ochrany zvířat jak ve světě, tak i v České republice. Dále se věnuje analýze právní úpravy ochrany zvířat proti týrání z hlediska veřejného i soukromého práva dle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Teoretická část se dále zabývá odpovědností za přestupky a jiné správní delikty dle zákona na ochranu zvířat proti týrání a trestně právní ochranou zvířat v ČR dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. V praktické části je proveden rozbor některých vybraných případů týrání zvířat, z hlediska průběhu řízení, rozhodnutí nebo uložených trestů. Dále je uvedena statistická analýza ochrany zvířat proti týrání, je vyhodnocen počet provedených úředních kontrol, nedodržených požadavků, použitých pokusných zvířat a je vyhodnoceno soudní projednávání týrání zvířat. V praktické části jsou představeny jednotlivé organizace, spolky a jejich kampaně na ochranu zvířat. Nedílnou součástí je také dotazníkové šetření, které se zabývá povědomím veřejnosti o ochraně zvířat proti týrání. V závěru práce jsou vyhodnoceny stěžejní poznatky, uvedena opatření na úpravu současné právní úpravy a opatření, která by vedla ke snížení počtu případů týrání zvířat. Závěr práce také obsahuje návrhy, jakým způsobem veřejnost o problematice týrání zvířat informovat.

Klíčová slova: zvíře, chov zvířat, týrání zvířat, ochrana zvířat, práva zvířat, welfare, zákon na ochranu zvířat proti týrání

Cruelty to animals and its prevention

Abstract

The diploma thesis deals with the legal regulation of the protection of animals against cruelty. The theoretical part defines main concepts and a brief description of the historical development of legal protection of animals in the world and in the Czech Republic. The theoretical part introduces concepts of the cruelty to animals and its prevention according to the Act no. 246/1992 Coll., the Protection of Animals Against Cruelty, in connection with the Act no. 89/2012 Coll., the Civil Code. The theoretical part also introduces responsibility of persons within the jurisdiction of minor offenses according to act of the Protection of Animals Against Cruelty and protection of animals according to the Act No. 40/2009 Coll., Criminal Code. The practical part includes an analysis of the selected cases of the cruelty to animals. The diploma thesis presents a statistical analysis of the protection of animals against cruelty for example, the number of official controls, unfulfilled duties, used experimental animals or the trials of animal cruelty. The practical part also defines organizations or associations and their animal protection campaigns. The questionnaire is used to analyse the public knowledge about whether they know about the protection of animals against cruelty. The thesis proposes solutions that might be adopted, for example measures to modify the current legislation, how to better inform the public about the animal cruelty or which would lead to a reduction of the number of cases of the cruelty to animals.

Keywords: animal, breeding of animals, cruelty to animals, protection of animals, animal rights, welfare, ACT of the Czech National Council on the Protection of Animals Against Cruelty

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	14
3.1 Vymezení pojmu zvíře	14
3.2 Klasifikace zvířat dle zákona na ochranu zvířat proti týrání.....	15
3.3 Vymezení pojmu živočich a zvěř.....	19
3.4 Vymezení pojmu týrání.....	19
3.5 Welfare.....	20
3.6 Historický vývoj právní ochrany zvířat ve světě a v České republice	23
3.7 Právní nástroje ochrany zvířat v České republice	25
3.8 Současná právní úprava dle zákona na ochranu zvířat proti týrání.....	26
3.8.1 Účel a principy zákona	26
3.8.2 Ochrana zvířat při usmrcování, použití znečitlivění.....	30
3.8.3 Ochrana zvířat při veřejných vystoupeních	32
3.8.4 Ochrana zvířat při přepravě	33
3.8.5 Ochrana hospodářských zvířat.....	35
3.8.6 Ochrana zvířat v zájmových chovech.....	37
3.8.7 Ochrana volně žijících zvířat	39
3.8.8 Ochrana pokusných zvířat	40
3.9 Orgány ochrany zvířat.....	41
3.9.1 Ministerstvo zemědělství	41
3.9.2 Ústřední komise pro ochranu zvířat.....	41
3.9.3 Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely	42
3.9.4 Státní veterinární správa	42
3.9.5 Obce a obecní úřady s rozšířenou působností.....	42
3.10 Odpovědnost za přestupky a jiné správní delikty	43
3.11 Trestněprávní odpovědnost za týrání zvířete dle trestního zákoníku.....	44
4 Vlastní práce	46
4.1 Kazuistiky	46
4.1.1 Kazuistika č. 1.....	47
4.1.2 Kazuistika č. 2.....	47
4.1.3 Kazuistika č. 3.....	47
4.1.4 Kazuistika č. 4.....	48
4.1.5 Kazuistika č. 5.....	49

4.2	Statistická analýza ochrany zvířat proti týrání v ČR.....	52
4.2.1	Analýza provedených úředních kontrol dle druhu činnosti se zvířaty za roky 2010 až 2021	52
4.2.2	Analýza zjištěných závad a podaných podnětů k zahájení správního řízení za roky 2010 až 2021	54
4.2.3	Analýza použitých pokusných zvířat za roky 2010 až 2021	55
4.2.4	Analýza soudního projednávání týrání zvířat za roky 2010 až 2020	56
4.3	Kampaně za ochranu zvířat	58
4.4	Dotazníkové šetření o povědomí respondentů o ochraně zvířat proti týrání....	67
4.4.1	Struktura respondentů	67
4.4.2	Výsledky šetření.....	69
5	Závěr.....	79
6	Seznam použitých zdrojů.....	83
7	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	87
7.1	Seznam obrázků	87
7.2	Seznam tabulek.....	87
7.3	Seznam grafů.....	87
7.4	Seznam použitých zkratk.....	88
8	Přílohy	89

1 Úvod

Ochrana zvířat proti týrání a zajištění pohody zvířat se začalo výrazně utvářet až v posledních desítkách let. V České republice i celosvětově byly přijaty první úpravy, které mění postavení zvířat a pochopení jejich hodnoty v rámci celé společnosti. Vztah lidí a zvířat se však začal formovat hluboko v historii. Nejdříve byl tento vztah regulován velice zřídkka. Jednalo se především o pravidla správného a lidského zacházení, která byla upravena nikoli prostředky práva, ale prostředky morálky a náboženství. Přístup lidí ke zvířatům se v průběhu let měnil, lze ho považovat za variabilní a vztahy mezi lidmi a zvířaty mají několik podob. Záleží na kulturním a sociálním prostředí. V některých případech mohou být zvířata nástrojem, komoditou nebo rovnocenným společníkem. Lidská potřeba chránit zvířata je založena zejména na soucitu s utrpením zvířat, principu studu a na emocích, což vede k jednotlivým krokům ochrany zvířat. Míra soucitu a empatie je však jiná jak u každého jedince, tak i v různých společnostech. Na jedné straně lze zaznamenat přijetí přirozených práv zvířat, na druhé straně však dochází k určitému zvěcnění nebo snižování hodnoty zvířat. Jedná se například o narůstající počet velkochovů, kdy se přístup k většímu množství chovaných hospodářských zvířat výrazně zhoršil a zvíře jako komodita je bráno společností za samozřejmost. Respektování přirozených potřeb zvířat by mělo být jedním z podkladů pro budoucí vývoj ochrany zvířat.

Ochrana zvířat je v České republice upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, který byl v roce 2020 novelizován. Většina ustanovení novely zákona na ochranu zvířat nabyla účinnosti dnem 1. 2. 2021. Některá nabyla účinnosti později, a to od 1. 4. 2021, 1. 7. 2021, 1. 1. 2022, jiná nabydou účinnosti až 1. 1. 2027. V rámci novelizace došlo například k zákazu klecového chovu nosnic, k zákazu drezúry nově narozených jedinců všech druhů volně žijících zvířat, k vymezení pojmu množirna a dalším právním úpravám, které by měly zajistit lepší ochranu zvířat. Větší ochranu zvířat před týráním by měla také zajistit novela zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, která s účinností od 1. června 2020 přinesla několik změn v oblasti trestněprávní ochrany zvířat. Došlo například ke zvýšení trestní sazby trestu odnětí svobody nebo k zakotvení nové skutkové podstaty, a to trestný čin chov zvířat v nevhodných podmínkách.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je upozornit na aktuální problémy v oblasti týrání zvířat, zhodnotit ochranu zvířat proti týrání v České republice dle současných právních předpisů a navrhnout opatření, která by vedla ke snížení počtu případů týrání zvířat. Cílem teoretické části je analýza platné právní úpravy na ochranu zvířat proti týrání. Cílem praktické části je rozbor některých vybraných případů týrání zvířat, s vyhodnocením, jakým způsobem k porušení zákona došlo a jak v těchto případech rozhodují soudy či správní orgány, a jaké tresty byly za takové jednání uloženy. Dalším cílem je statistická analýza ochrany zvířat proti týrání v České republice, a to z hlediska počtu provedených úředních kontrol, nedodržených požadavků dle zákona na ochranu zvířat, použitých pokusných zvířat nebo soudního projednávání týrání zvířat. V rámci diplomové práce jsou uvedeny jednotlivé organizace, spolky a jejich kampaně na ochranu zvířat, jejich činnost pro zajištění lepších podmínek zvířat nebo dosažené úspěchy. Cílem je upozornit na aktuální probíhající kampaně, finanční sbírky nebo petice a možnost se do těchto programů zapojit. Cílem praktické části je také analýza názorů a povědomí veřejnosti o ochraně zvířat proti týrání dle dotazníkového šetření.

2.2 Metodika

Diplomová práce bude rozdělena na část teoretickou a část praktickou, které se budou dále dělit na jednotlivé kapitoly a podkapitoly. V rámci teoretické části budou definovány pojmy související s týráním zvířat a ochranou zvířat proti týrání a provedena analýza platné právní úpravy na ochranu zvířat. Využito bude platných zákonných norem, komentářů k zákonům, právních předpisů a odborné literatury. Ze současných právních předpisů bude využit zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů a další související předpisy. Z odborné literatury bude využita publikace Ochrana zvířat v právu nebo Kapitoly o právech zvířat. V praktické části bude uvedeno pět vybraných případů týrání zvířat, u kterých bude proveden výzkum formou obsahové analýzy s vyhodnocením, jakým způsobem k porušení zákona došlo a jak v těchto případech rozhodují soudy či správní orgány, a jaké tresty byly

za takové jednání uloženy. Podkladem pro tvorbu jednotlivých kazuistik budou rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, která jsou veřejně dostupná na webových stránkách www.vyhledavac.nssoud.cz, dále rozhodnutí z databáze Ústavního soudu nebo rozhodnutí z databáze Justice.cz. Praktická část práce bude dále obsahovat statistickou analýzu ochrany zvířat proti týrání v České republice, a to z hlediska počtu provedených úředních kontrol, nedodržených požadavků dle zákona na ochranu zvířat, použitých pokusných zvířat nebo soudního projednávání týrání zvířat. Zdrojem pro tuto část budou zveřejněné přehledy Státní veterinární správy, které jsou dostupné na webových stránkách www.svs-cr.cz a údaje z webového portálu eAGRI. Dále budou v této části práce uvedeny jednotlivé organizace, spolky a jejich kampaně na ochranu zvířat, jejich činnost pro zajištění lepších podmínek zvířat nebo dosažené úspěchy. Použity budou především internetové zdroje, a to zejména webové stránky www.ochranazvirat.cz, www.svobodazvirat.cz, www.obrancizvirat.cz, www.hlaszvirat.cz a další. V praktické části bude použita také metoda kvantitativního výzkumu, která bude provedena pomocí dotazníkového šetření. Dotazník bude sloužit k analýze názorů a povědomí veřejnosti o ochraně zvířat proti týrání. Dotazníkové šetření bude vytvořeno prostřednictvím Survio formuláře na webových stránkách www.survio.cz. V závěru práce budou dle použitých metod syntézy a komparace vyhodnoceny stěžejní poznatky a navržena opatření, která mohou být přijata k odstranění nedostatků nebo zlepšení právní úpravy. Dále budou podány návrhy, jakým způsobem se může veřejnost zapojit a přispět k lepší ochraně zvířat a zamezení týrání zvířat nebo jakým způsobem veřejnost o problematice týrání zvířat informovat.

3 Teoretická východiska

Teoretická část práce se nejprve zaměřuje na vymezení základních pojmů. Definován je pojem zvíře, živočich, zvěř a týrání. Práce se dále zaměřuje na termín welfare a stručný popis historického vývoje právní ochrany zvířat jak ve světě, tak i v České republice. Teoretická část se zabývá analýzou právní úpravy ochrany zvířat proti týrání z hlediska veřejného i soukromého práva. Hlavním zdrojem pro tuto část práce je především zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen OZT), zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a odborná literatura. V práci jsou dále uvedeny kontrolní orgány ochrany zvířat v ČR. Závěr teoretické části se zabývá odpovědností za přestupky a jiné správní delikty dle zákona OZT a trestně právní ochranou zvířat v ČR dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

3.1 Vymezení pojmu zvíře

V rámci problematiky ochrany zvířat pracuje česká právní úprava s celou řadou pojmů, které vymezuje zejména zákon OZT a související předpisy. Česká právní úprava operuje značně nejednotně z hlediska vymezení rozsahu a obsahu pojmu zvíře. S pojmem zvíře a jeho podkategoriemi pracuje ve svých textech značné množství zákonů, některé z nich obsahují pro své účely vlastní definici, jiné odkazují na konkrétní předpis, kde je pojem uveden.¹

Zákon OZT definuje pojem zvíře pro účel tohoto zákona jako „každý živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo.“² Dle této právní úpravy se ochrana před týráním vztahuje pouze na obratlovce, ochrana bezobratlých živočichů v zákoně zahrnuta není. Dále zákon uvádí skutečnost, že zvířata jsou schopna stejně jako lidé pociťovat na různém stupni bolest a utrpení, a proto je třeba poskytovat jim pozornost, péči a ochranu. Z výše uvedeného lze usuzovat, že bezobratlí bolest necítí, respektive není možné tuto skutečnost u bezobratlých živočichů zaznamenat. Nicméně nelze jednoznačně určit, zda bolest pociťují či nikoliv.³

¹ MŮLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 310 s. ISBN 978-80-200-2317.

² Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 3

³ BEKOFF, Marc. *Na zvířatech záleží*, Praha: Triton, 2009. 84 s. ISBN 978-80-7387-322-6.

Pojem zvíře vymezuje také zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, v § 494 je uvedeno, že „*Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.*“⁴ S účinností od 1.1.2014 představuje občanský zákoník nový přístup českého práva k živým tvorům, zejména v důsledku vyloučení zvířat z kategorie věcí a označení zvířete jako živého tvora nadaného smysly. Ustanovení o věcech se na živá zvířata aplikují obdobně, avšak jen v rozsahu, v jakém to neodporuje povaze zvířete jako živého tvora. V českém soukromém právu dochází tak k tzv. dereifikaci zvířat, tedy odstranění zvířat z okruhu věcí v právním smyslu, kam byla zařazena již od doby římského práva.⁵

Pojetí zvířete v občanském zákoníku je širší a vztahuje se nejen na obratlovce, ale i bezobratlé živočichy, pokud jsou schopni pocítit bolest nebo stres. Tato skutečnost je v zákonném textu přímo dána poukázáním na povahu živého tvora. Živým tvorem ve smyslu tohoto ustanovení nejsou jenom obratlovci. Rozšířené pojetí zvířete je však platné pouze pro sféru soukromého práva, nikoliv pro právo veřejné.⁶

3.2 Klasifikace zvířat dle zákona na ochranu zvířat proti týrání

Zákon OZT vymezuje pojem zvíře a dále zvířata rozděluje do kategorie – volně žijící zvířata a podkategorie handicapovaná zvířata a následné kategorie - zvířata v lidské péči, které lze členit na zvířata toulavá a opuštěná. Dalšími kategoriemi, které jsou definované dle účelu chovu, jsou zvířata hospodářská, zvířata v zájmovém chovu a zvířata pokusná.⁷

Zákonem stanovené rozdělení zvířat do kategorií dle účelu jejich chovu, nikoliv dle druhů zvířat, může zapříčinit značné nesrovnalosti v zařazení zvířete a v následných povinnostech chovatele. U některých druhů zvířat připadá v úvahu více různých účelů chovu. U každého jedince se vždy posuzuje současný účel jeho chovu, dle této skutečnosti bude spadat do

⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 494

⁵ MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam a kol., *KAPITOLY O PRÁVECH ZVÍŘAT*, „*My a oni*“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva. Praha: Academia, 2016. 659 s. ISBN 978-80-200-2601-9.

⁶ Důvodová zpráva k NOZ. 119, 120 s. [online]. [cit. 2022-10-05], Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/index.php/home/zakony-a-stanoviska/texty-zakonu>

⁷ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 315 s. ISBN 978-80-200-2317.

příslušné kategorie a tím se bude řídit i právní režim jeho chovu a povinnosti chovatele. V průběhu života jednoho zvířete může dojít ke změně kategorie, do které zvíře spadá a bylo původně zařazeno. Jedná se například o případ změny majitele nebo pokud chovatel změni určení svého chovu.⁸

Nový občanský zákoník též zavedl svou vlastní klasifikaci zvířat dle kritéria vlastnického práva. Základním dělením je rozdělení zvířat na domácí, divoká a chovaná. Dalšími kategoriemi jsou například zvířata zajatá a zvířata zkrocená. Tato kategorizace zvířat je však určena pouze pro sféru soukromého práva.⁹

Volně žijící zvíře

Dle OZT je volně žijící zvíře definováno jako „*zvíře, patřící k druhu, jehož populace se udržuje v přírodě samovolně, a to i v případě jeho chovu v zajetí*“¹⁰. Ochrana volně žijících zvířat proti týrání je zaměřena především na případy, kdy je život volně žijícího zvířete ovlivněn působením člověka a zvíře tak může trpět nebo být poškozeno. Zákon se zabývá především ochranou chovaných zvířat, stanovuje však i řadu podmínek k ochraně volně žijících zvířat.¹¹

Handicapované zvíře

Za handicapované zvíře je považováno takové volně žijící zvíře, které není schopno dočasně či trvale samostatně přežít ve volné přírodě, a to z důvodu zranění, nemoci nebo jiných okolností a vyžaduje tak následnou péči. Podrobnější podmínky pro chov handicapovaných zvířat reguluje vyhláška č.114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu, ve znění pozdějších předpisů, která upřesňuje například podmínky chovu nebo vybavení a minimální velikost prostor pro handicapovaná zvířata.¹²

⁸ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 316 s. ISBN 978-80-200-2317.

⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 1045 - § 1049

¹⁰ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 3

¹¹ MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam a kol., *KAPITOLY O PRAVECH ZVÍŘAT, „My a oni“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016. 677 s. ISBN 978-80-200-2601-9

¹² Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 3

Zvíře v lidské péči

Zvířetem v lidské péči se rozumí dle OZT „*zvíře, které je přímo závislé na bezprostřední péči člověka*“¹³.

Toulavé zvíře

Zákon OZT definuje toulavé zvíře jako „*zvíře v lidské péči, které není pod trvalou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a které se pohybuje volně mimo své ustájení, výběhové prostory nebo mimo domácnost svého chovatele*“¹⁴. Jedná se o skutečnost, kdy vlastník jako chovatel selhal a neúmyslně ztratil kontrolu nebo dohled nad zvířetem ve své péči.¹⁵

Opuštěné zvíře

„*Opuštěným zvířetem je zvíře původně v lidské péči, které není pod přímou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a ze zjištěných skutečností vyplývá, že ho jeho chovatel opustil s úmyslem se jej zbavit nebo ho vyhnal*“¹⁶. V případě opuštěného zvířete se jedná také o selhání chovatele a o stav ztráty kontroly nad zvířetem, které bylo původně v lidské péči. Rozdíl je však v projevu vůle chovatele.¹⁷

Hospodářské zvíře

Do kategorie hospodářských zvířat lze zařadit nejen zvířata s účelem produkce živočišných produktů, ale také zvířata pro další hospodářské nebo podnikatelské účely. Jedná se například i o tažná zvířata, služební psy, chov malých hlodavců apod.¹⁸ Dle OZT je za hospodářské zvíře považováno zvíře „*chované pro produkci živočišných produktů, vlny, kůže nebo kožešin, popřípadě pro další hospodářské nebo podnikatelské účely, zejména skot, prasata, ovce, kozy, koně, osli a jejich kříženci, drůbež, králíci, kožešinová zvířata, zvěř a jiná zvířata ve farmovém chovu a ryby, včetně zvířat produkovaných jako výsledek genetických modifikací nebo nových genetických kombinací*“¹⁹.

¹³ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 3

¹⁴ Tamtéž

¹⁵ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 332 s. ISBN 978-80-200-2317.

¹⁶ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 3

¹⁷ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 332 s. ISBN 978-80-200-2317.

¹⁸ Tamtéž, s. 315.

¹⁹ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 3

Zvíře v zájmovém chovu

Zvíře v zájmovém chovu je definováno jako „*zvíře, u kterého hospodářský efekt není hlavním účelem chovu, a to buď chované v prostorách k tomu určených nebo v domácnosti, jehož chov slouží především zájmové činnosti člověka, nebo zvíře sloužící člověku jako jeho společník*“²⁰. Zákon operuje u zvířat v zájmovém chovu s podkategorií druhy zvířat vyžadující zvláštní péči. Do této podkategorie jsou zařazena zvířata, která vzhledem ke svým biologickým vlastnostem vyžadují zvláštní nároky na zacházení, umístění, krmení, napájení nebo ošetřování. Jedná se například o všechny jedovaté druhy plazů, krokodýly a další vybrané druhy zvířat. K chovu zvířat vyžadující zvláštní péči je třeba povolení orgánu veterinární správy.²¹

Pokusné zvíře

Dle OZT je pokusné zvíře:

„1. živý obratlovec, který je nebo má být použit k pokusům, s výjimkou člověka, včetně samostatně se živících larválních forem a plodů savců od poslední třetiny jejich běžného vývoje, nebo

2. živý hlavonožec, který je nebo má být použit k pokusům;

za pokusné zvíře se považuje také zvíře, které je v ranějším stadiu vývoje, než je stadium uvedené v bodě 1, pokud má být zvířeti umožněno žít nad rámec tohoto stadia vývoje a v důsledku prováděných pokusů je pravděpodobné, že po dosažení tohoto stadia vývoje je postihne bolest, utrpení, strach nebo trvalé poškození“²². Pokusná zvířata jsou nyní díky novele zákona z roku 2020 nově definována.²³

²⁰ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 3

²¹ STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVA. *Chov zvířat vyžadujících zvláštní péči*. [online]. [cit. 2022-10-07], Dostupné z: <https://www.svs-cr.cz/zdravi-zvirat/chov-zvirat-vyzadujicich-zvlastni-peci/>

²² Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 3

²³ Zákon č. 501/2020 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

3.3 Vymezení pojmu živočich a zvěř

S problematikou ochrany zvířat a definicí pojmu zvíře jsou spjaty i další termíny. V zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů je uvedeno „*volně žijící živočich (dále jen „živočich“)* je jedinec živočišného druhu, jehož populace se udržují v přírodě samovolně, a to včetně jedince odchovaného v lidské péči vypuštěného v souladu s právními předpisy do přírody. Živočichem se rozumí všechna vývojová stadia daného jedince. Jedinec zdivočelé populace domestikovaného druhu se za volně žijícího živočicha nepovažuje“²⁴. Pojem živočich je širší než pojem zvíře ve smyslu obratlovce, neboť zahrnuje celou živočišnou říši. Na základě porovnání pojmu **volně žijící živočich** dle zákona o ochraně přírody a krajiny a pojmu **volně žijící zvíře** dle zákona OZT, lze předpokládat, že volně žijící zvířata jsou podmnožinou volně žijících živočichů a jsou v tomto případě zahrnuti i bezobratlí. Z obecného hlediska je pojem živočich užíván v rámci ochrany živočišných druhů, naopak pojem zvíře, v rámci ochrany jednotlivých zvířat a péče o ně.²⁵

Pojem zvěř definuje zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů jako „*obnovitelné přírodní bohatství představované populacemi druhů volně žijících živočichů*“, konkrétní druhy jsou uvedeny v § 2 písm. c) a d), jedná se o taxativní výčet jednotlivých druhů savců a ptáků, které jsou považovány za zvěř.²⁶ Definice pojmu zvěř se dle uvedeného výčtu vztahuje pouze na obratlovce. V zákoně o myslivosti je zcela doplňkově použit také pojem zvíře, především v souvislosti s úpravou některých otázek regulace nakládání s hospodářskými a domácími zvířaty nebo regulací zavlečených druhů živočichů v přírodě nežádoucích a toulavých domácích zvířat.²⁷

3.4 Vymezení pojmu týrání

Georges Chapouthier definuje týrání jako „*usmrcení či trýznění určitého zvířete, vykonané vědomě a záměrně, aniž osoba, která je za spáchání těchto činů zodpovědná, dokáže uvést jiné morální alibi nežli absolutní právo člověka nad zvířetem*“²⁸. Dle zákona OZT je definice

²⁴ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, § 3

²⁵ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 313 s. ISBN 978-80-200-2317.

²⁶ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, § 2

²⁷ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 314,315 s. ISBN 978-80-200-2317.

²⁸ CHAPOUTHIER, Georges. *Zvířecí práva*, Praha: Triton, 2013. 61 s. ISBN 978-80-7387-607-4.

pojmu týrání vymezena tak, aby obsahovala nejen přímé způsobení fyzické bolesti, ale i poškození zdraví a utrpení jiné než tělesné. Konkrétně je fyzickým nebo právnickým osobám zakázáno takové jednání, které je uvedeno § 4 OZT a je považováno za týrání. Obecně lze pojem týrání z právního hlediska definovat jako zakázané způsoby zacházení se zvířaty ve vztahu k určitému místu a času. Týrání zahrnuje jak úmyslné formy krutého jednání vůči zvířatům, tak neposkytování patřičné péče. Jako týrání lze shledat takové jednání, které bude naplňovat tyto skutečnosti:

- půjde-li o jednání, které je zákonem na ochranu zvířat proti týrání zakázáno
- bude-li existovat příčinná souvislost mezi jednáním a stavem utrpení přivozeného zvířeti²⁹

3.5 Welfare

S pojmem Welfare úzce souvisí také pojem ochrana zvířat a jejich vztah není zcela jasně vymezen. Dle jedné koncepce lze ochranu zvířat považovat za široký pojem, pod který spadá jak ochrana zvířat před týráním, tak samotné zajištění dobrých životních podmínek zvířatům – welfare. Další teorie uvádí, že pojem welfare je nadřazený ochraně zvířat. Dle jiné koncepce welfare nahrazuje klasický pojem a přístup ochrany zvířat. První právní úprava zaměřená na ochranu zvířat před týráním začala vznikat na počátku 19. století. Snaha o zajištění dobrých životních podmínek a přístup ke zvířeti jako k individuu se začala objevovat až mnohem později.³⁰

Pro pojem welfare existuje mnoho různých definic, některé jsou zaměřené spíše na individuální vnitřní stav zvířete, jiné se zabývají podmínkami, aby se zvíře cítilo dobře. Světová organizace pro zdraví zvířat se v definici soustřeďuje na to, jakým způsobem se zvíře vyrovnává s podmínkami, ve kterých žije, zda je zdravé, spokojené, dobře živěné, v bezpečí, zda se může chovat přirozeným způsobem, bez strachu, bolesti a utrpení. V rámci welfare by měla být zajištěna výživa, přístřešek, veterinární péče, humánní zacházení a porážka.³¹

²⁹ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 318 s. ISBN 978-80-200-2317.

³⁰ Tamtéž, s. 83.

³¹ Tamtéž, s. 86.

Dle další definice pojem welfare označuje pohodu zvířat, tedy „*vyvážený stav, kdy zvíře je schopno přirozeně se vyrovnávat svými vlastními silami s působením životního prostředí, vyhnout se přitom strádání, zachovat si zdraví, schopnost rozmnožování a plnou životaschopnost*“³². Welfare a míra ochrany zvířat proti týrání je stanovena na základě přirozeného způsobu života zvířat a u zvířat v péči člověka dle jejich chovu a využívání.

Pohodový způsob života zvířete určují jak fyzické, tak i mentální hlediska jeho stavu, záleží především na systému chovu zvířat, vhodném genotypu pro chov v daném prostředí a pečujících osobách. Z hlediska chovatelských podmínek lze definovat welfare jako činnost, která vede vytváření podmínek pro zvířata, aby mohla prožívat život na určité úrovni spokojenosti. Hranici spokojenosti zvířete lze těžko určit a může se lišit jak v rámci jednotlivých druhů, tak v průběhu života zvířete. Pocity u zvířat a jejich spokojenost můžeme jen odhadovat. Ideální spokojenost a pohodu, kterou zvíře vyžaduje, lze stanovit pouze na teoretické úrovni.³³

Na základě stanovené úrovně spokojenosti a potřeb zvířat se vytvářejí podmínky chovu pro jednotlivé druhy, kategorie a skupiny zvířat nebo jedince v určitém časovém období. Zajištění dobrých životních podmínek zejména u hospodářských zvířat může být problematické, hlavním cílem chovu je dosažení co nejvyšší produkce v určité kvalitě s nízkými náklady. Stanovené ekonomické zájmy a cíle mohou být plněny na úkor welfare zvířat. Minimální podmínky chovu a využívání zvířat jsou v současnosti značně regulovány právní úpravou. Zejména z toho důvodu, aby ekonomické faktory neměly zcela zásadní pozici a nedocházelo k ohrožení zvířat.³⁴

K hodnocení pohody zvířat se využívají různé systémy. Nejčastěji využívaným je v posledních letech hodnocení, zda bylo v životě zvířete naplněno tzv. pět svobod, které stanovila Britská rada pro welfare zvířat (FAWC) a které byly v roce 1993 novelizovány v tomto znění:

³² MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam a kol., *KAPITOLY O PRÁVECH ZVÍŘAT*, „*My a oni*“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva. Praha: Academia, 2016. 639 s. ISBN 978-80-200-2601-9.

³³ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 86 s. ISBN 978-80-200-2317.

³⁴ MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam a kol., *KAPITOLY O PRÁVECH ZVÍŘAT*, „*My a oni*“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva. Praha: Academia, 2016. 641 s. ISBN 978-80-200-2601-9.

- 1) Odstranění hladu, žízně a podvýživy – přístup ke krmivu a vodě v takovém množství, které zaručuje zdraví zvířete
- 2) Odstranění nepohodlí – vhodné prostředí, přístřeší a místo k odpočinku
- 3) Odstranění příčin vzniku bolesti a nemoci – zajištění prevence, diagnózy nebo léčby, odstranění rizikových faktorů
- 4) Možnost projevů normálního chování – zprostředkování sociálního kontaktu s jedinci příslušného druhu, pohlaví nebo věkové kategorie
- 5) Odstranění strachu a deprese (úzkosti) – zajištění takových podmínek, které nebudou mít vliv na mentální strádání zvířete

Do této koncepce je možné dle J. Webstera zahrnout také šestou svobodu – „*vykonávat svobodně a osobně (je míněno vlastními vjemy a smysly) kontrolu nad životní pohodou a tím se vyhnout nejen utrpení, ale i stavu umrtvující nečinnosti*“, která doplňuje předešlých pět svobod při posuzování problémů životní pohody zvířat. V praxi se uvedená kritéria využívají především k porovnání a vyhodnocení různých podmínek pohody zvířat. Absolutní dosažení všech pěti svobod není reálné, kritéria mají zcela široký záběr a udávají tak pouze základní soubor pravidel pro porozumění pohodě tak, jak ji vnímají zvířata. Existují další metody a parametry, které jsou využívány pro posuzování chování a reakcí zvířat, například již zmíněné sledování hranice pohody zvířat, proměnlivost pohody zvířat v čase a další ukazatele a podmínky pohody zvířat.³⁵

³⁵ MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam a kol., *KAPITOLY O PRÁVECH ZVÍŘAT*, „*My a oni*“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva. Praha: Academia, 2016. 642 - 647 s. ISBN 978-80-200-2601-9.

3.6 Historický vývoj právní ochrany zvířat ve světě a v České republice

Dnešní podoba právní ochrany zvířat se začala formovat teprve na počátku 19. století. Dříve byl vztah člověka a zvířat, zejména pak chovaných, regulován velice zřídká. Jednalo se především o pravidla správného a lidského zacházení, která byla upravena nikoli prostředky práva, ale prostředky morálky a náboženství. Mezi nejstarší dokumentaci, která okrajově zmiňuje legislativní úpravu zvířat, můžeme zařadit například Chamurappiho zákoník (Babylon, Mezopotámie, 18. stol. př. n. l.), kde je v řadě paragrafů upravena náhrada škod způsobená zvířaty, náhrada škod způsobených na zvířeti nebo zacházení se zvířaty. Ochrana zvířat a povinnost starat se určitým způsobem o zvířata nebyla cílem tohoto zákoníku a byla odvoditelná pouze nepřímo a částečně. Ustanovení, která se týkala zvířat, byla implementována z hlediska zájmů lidí, v podstatě z důvodu úpravy právních vztahů mezi lidmi. Určitá ochrana zvířat byla zaznamenána v Chetitských návodech na chov koní (tzv. hipologické texty Mitance Kikkuliho, 14. stol. př. n. l.), které nelze zcela považovat za legislativní texty. Návody uvádějí doporučené krmivo, způsob krmení, zdravotní péči a doporučené postupy chovu koní určených pro záprah do kolového vozu. První novověký zákon, který se zabýval ochranou zvířat, byl vydán v osmanské říši roku 1502 a upravoval podmínky pracovních zvířat, například typy postrojů pro osly a koně ve městech nebo správnou péči a způsoby nakládání s nimi. V roce 1635 byl vydán v Irsku již konkrétní zákon upravující ochranu zvířat, a to zákon proti zapřahání do pluhu za ocas, který zakazoval jakékoliv přivazování nástrojů nebo postrojů za ocas pracovním zvířatům. Dle zákona byly tyto praktiky označeny jako týrání zvířat a byly za ně udělovány různé tresty. Jedná se tak pravděpodobně o první právní předpis, který postihuje kruté zacházení se zvířaty a zabývá se jejich ochranou. První právní ochrana zvířat byla také zakotvena v roce 1641 v USA, kde byla ustanovena v článku dokumentu „Body of Liberties“. Jednalo se o úpravu podmínek ochrany zvířat při přepravě a zákaz krutého zacházení se zvířaty, která slouží pro potřeby lidí. Ochrana zvířat jinak nebyla v evropském středověku a raném novověku předmětem právní úpravy. Z římského práva byla převzata úprava a zařazení zvířat mezi věci v právním smyslu, a zvířata tedy spadala do vlastnického práva včetně jeho ochrany.³⁶

³⁶ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 95 - 97 s. ISBN 978-80-200-2317.

Větší zájem o životní podmínky zvířat se začal objevovat ve Velké Británii na přelomu 18. a 19. století, a to především díky obecné vlně humanismu. Začaly vznikat první články a odborná literatura, která se zabývala otázkou bolesti zvířat a jejich ochranou. První zákon byl přijat v roce 1822, jednalo se o tzv. Martinův zákon, který upravoval bití, zneužívání nebo zlé zacházení vůči koním nebo jinému dobytku. Za takové jednání mohla být pachatelé udělena pokuta nebo až dvouměsíční vězení. V roce 1822 byla také založena a roku 1824 transformována pod novým názvem Společnost pro prevenci týrání zvířat, která vykonávala zejména funkci vzdělávací a kontrolní. Později nad touto společností převzala patronát královna Viktorie a přejmenovala ji na Královskou společnost pro prevenci týrání zvířat (RSPCA), která pod tímto názvem v Británii funguje dodnes. V roce 1849 a 1854 byl ve Velké Británii zákon novelizován, zpřísnila se právní ochrana zvířat proti týrání a vztahovala se již na veškerá zvířata, byly zakázány zvířecí zápasy, použití psů jako tažných zvířat nebo byla zavedena opatření k ochraně zvířat před porážkou. Další právní úprava proběhla v roce 1876, kdy byl přijat zákon o ochraně zvířat proti týrání, který upravoval pokusy na zvířatech. V polovině 19. století se začala značně rozvíjet právní ochrana zvířat i v ostatních evropských zemích.³⁷ K velkému rozvoji ochrany zvířat došlo paradoxně v Německu s nástupem nacismu. Podmínky chovu a nakládání se zvířaty byly postupně zpřísněny a roku 1933 vešel v platnost zákon o ochraně zvířat, ve kterém lze zaznamenat koncepci současné moderní právní ochrany zvířat, zejména zamezení zbytečnému utrpení zvířat a jejich ochrana před bolestí.³⁸

Na území České republiky byla ochrana zvířat před týráním upravena právními normami v roce 1855. Jednalo se o nařízení Ministerstva vnitra č. 31/1855 říšského zákoníku, které ukládalo za veřejné týrání zvířat trest politickým nebo policejním úřadem. Již dříve byly vydány některé právní předpisy, které ve svých ustanoveních zahrnovaly určité aspekty chovu zvířat nebo nakládání s divokými zvířaty. Tato právní ustanovení však sloužila zejména k regulaci myslivosti, ochraně vlastnického práva nebo lidí a ochrana zvířat nebyla jejich hlavním cílem. K říšskému nařízení z roku 1855 byly v průběhu dalších let vydány vyhlášky, které upravovaly zejména používání, hnaní, přepravu zvířat a obecné zacházení se zvířaty nebo Výnos Ministerstva kultury, který stanovoval základní body a pravidla pro

³⁷ MŮLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 121 - 129 s. ISBN 978-80-200-2317.

³⁸ Tamtéž, s. 43.

pokusy na zvířatech. Říšskou a zemskou úpravu nahradilo v roce 1939 vládní nařízení o ochraně zvířat proti týrání, které zakazuje týrání, stanovuje, jaká jednání jsou za týrání považována, další povinnosti a sazby za porušení. V období po roce 1948 dochází k zavedení sociálního kolektivního hospodářství a zvyšování produkce živočišných produktů. Legislativa se však zaměřovala více na technické stránky chovu než na ochranu zvířat. Platnost vládního nařízení z roku 1939 skončila a nedošlo k navázání na předchozí, na svou dobu propracovanou, právní úpravu. Postih za týrání zvířat upravoval pouze trestní zákon správní č. 88/1950 a to v omezení míře, týrání zvířat nebylo stanoveno ani jako trestný čin, povinnosti a správné jednání vůči zvířatům nebylo zákonem vymezeno. Trestný čin týrání zvířat byl ustanoven až roku 1991 v rámci novelizace trestního zákoníku z roku 1961. Právní ochrana zvířat se začala značně rozvíjet až po roce 1989, byly stanoveny důslednější postihy za týrání zvířat a pravidla chovu.³⁹

3.7 Právní nástroje ochrany zvířat v České republice

Ochrana zvířat proti týrání je v České republice upravena nástroji veřejného i soukromého práva. Dle české právní teorie nejsou zvířata subjekty právních vztahů, tedy nemohou se sama domáhat svých práv. Lze je považovat pouze za objekty právních vztahů. Znamená to, že míra realizace jejich ochrany, kterou jim právo poskytuje, je zcela závislá na jednání lidí, například chovatelů, pracovníků příslušných orgánů atd. Tato skutečnost platí pro právo veřejné i soukromé. Soukromoprávní nástroje ochrany zvířat jsou uvedeny v právu občanském, jedná se pouze o ochranu zvířat, která mohou být a jsou předmětem vlastnictví, tedy o ochranu konkrétního zvířete pouze jeho vlastníkem.⁴⁰

Hlavním těžištěm právní ochrany zvířat je veřejné právo, které je tvořeno vysokým počtem vzájemně souvisejících právních předpisů. Právní předpisy veřejného práva lze kategorizovat do skupin tzv. přímé a nepřímé ochrany zvířat proti týrání. Do kategorie přímé ochrany spadají právní předpisy, které obsahují pravidla chování týkající se zákazů a postihů vlastního týrání zvířat nebo související chování. Pod nepřímou ochranu lze zařadit chování, které v právních předpisech upravuje zacházení se zvířaty jako živými tvory dle jejich druhu,

³⁹ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 271 - 295 s. ISBN 978-80-200-2317.

⁴⁰ Tamtéž, s. 269.

nebo i právní důsledky, které nastanou při porušení těchto pravidel. Speciální postavení pak zastávají vybraná ustanovení zákona o myslivosti, rybářství, právní předpisy související s ochranou přírody, nebo provozování zoologických zahrad. Podstata české právní úpravy ochrany zvířat je ustanovena v zákoně OZT a jeho prováděcích vyhláškách.⁴¹

3.8 Současná právní úprava dle zákona na ochranu zvířat proti týrání

Hlavním nástrojem ochrany zvířat proti týrání je zákon OZT, který byl v roce 2020 novelizován. Dne 4. prosince 2020 byl ve Sbírce zákonů v částce 205 vyhlášen zákon č. 501/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Většina ustanovení novely zákona na ochranu zvířat nabyla účinnosti dnem 1. 2. 2021. Některá nabyla účinnosti později, a to od 1. 4. 2021, 1. 7. 2021, 1. 1. 2022, jiná nabydou účinnosti až 1. 1. 2027.⁴² Vedlejšími nástroji jsou další související zákony a prováděcí vyhlášky.

3.8.1 Účel a principy zákona

Účel zákona OZT je vymezen v § 1, kdy „*Účelem zákona je chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem*“⁴³. Účel zákona je třeba zohledňovat při jakékoliv aplikaci ustanovení tohoto zákona, a nikoliv v rozporu s ním. Využíván je převážně jako interpretační vodítko a je nutné z něho vycházet i při doplňování nebo novelizování zákona.⁴⁴

V každé právní oblasti se setkáváme s právními principy, které lze obecně považovat za základní pilíře práva. Vyjadřují potřebu, účel, cíle a zásady platné uvnitř daného právního odvětví a je třeba na ně pamatovat při tvorbě nových právních norem, při jejich interpretaci

⁴¹ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 270 s. ISBN 978-80-200-2317.

⁴² EAGRI. *Novela zákona na ochranu zvířat a některých jeho prováděcích vyhlášek*. [online]. [cit. 2022-10-07]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/legislativa/legislativa-cr/novela-zakona-na-ochranu-zvirat/novela-zakona-na-ochranu-zvirat.html>

⁴³ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 1

⁴⁴ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 303 s. ISBN 978-80-200-2317.

a aplikaci. Pro jednotlivé principy jsou častokrát předlohou dokumenty mezinárodního práva nebo legislativa EU. V rámci právní ochrany zvířat proti týrání se využívají především následující principy.⁴⁵

Princip vysoké hodnoty

Princip vysoké hodnoty zvířat lze chápat jako dílčí část uznání vysoké hodnoty celé živočišné říše, tedy včetně člověka, zvířata jsou také pouze jednou z jejích součástí. Zvířata stejně jako člověk a ostatní živočichové tvoří součást ekosystému této planety a jsou součástí druhové rozmanitosti. Lidé hojně využívají hodnotu zvířat, například jejich produkty, výpomoc při práci, společnost, a pro člověka je tak nenahraditelná. Princip vysoké hodnoty zvířat je zaznamenán v preambuli zákona OZT následovně „*Zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zaslouhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.*“⁴⁶ a je vyjádřen také v občanském zákoníku v § 494 „*Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor*“⁴⁷. Existence a způsob rozvíjení právní ochrany zvířat ukazuje, jakým způsobem lidská společnost uznává hodnotu zvířat.⁴⁸

Princip péče

Ochrana zvířat se zaměřuje z velké části na způsob zacházení se zvířaty zejména na ty, která jsou v lidské péči, jako je například chov. Obecně je možné říci, že člověk nese do značné míry odpovědnost za současné životní podmínky zvířat. V rámci domestikace došlo u zvířat k pozvolným anatomickým i fyziologickým změnám a změnám v přirozeném chování, ztratila tak schopnost žít mimo zajetí ve volné přírodě. Princip péče je vyjádřen spíše ve veterinárním zákoně než v zákoně OZT. Veterinární zákon uvádí, že chovatel je povinen „*chovat zvířata způsobem, v prostředí a podmínkách, které vyžadují jejich biologické potřeby, fyziologické funkce a zdravotní stav a předcházet poškození jejich zdraví*“⁴⁹. Zákon

⁴⁵ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 304 s. ISBN 978-80-200-2317.

⁴⁶ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 494

⁴⁸ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 304 s. ISBN 978-80-200-2317.

⁴⁹ Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 4

na ochranu zvířat zahrnuje pouze povinnost zajistit odpovídající péči pro chovatele některých kategorií zvířat.⁵⁰

Princip snižování utrpení

Hlavním cílem principu je předejít a snížit utrpení nebo bolest zvířat, a to především zákazem týrání a stanovením povinností při nakládání se zvířaty, dále také zákazem a stanovením preventivních opatření.⁵¹

Princip zákazu usmrcení bez zákonného důvodu

Tento princip úzce souvisí s principem vysoké hodnoty zvířat a jeho podstatou je skutečnost, že usmrcování zvířat nemůže být činem svévole či libovůle lidí, musí k němu být vždy zákonný důvod. Oprávněné důvody k usmrcení zvířete jsou stanoveny v zákoně na ochranu zvířat proti týrání.⁵²

Princip respektování přirozených potřeb zvířat

Princip spočívá v zajištění přirozených biologických a etologických potřeb zvířat a jejich přirozeného chování. K nerespektování přirozených potřeb zvířat mnohdy dochází u některých typů chovu hospodářských zvířat, pokusných zvířat nebo i u zájmových zvířat, a to nejčastěji z důvodu neznalosti.⁵³ Především v oblasti chovu hospodářských zvířat lze zaznamenat právní úpravy, které vedou k respektování přirozených potřeb zvířat. Jedná se například o zavedení pravidel v rámci umístění zvířat, denního režimu, chovu zvířat ve skupinách nebo fyzických aktivitách. O tento princip se opírají nejrůznější ochranné organizace ve svých kampaních a je stěžejním bodem pro welfare.⁵⁴

⁵⁰ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 305 s. ISBN 978-80-200-2317.

⁵¹ Tamtéž, s. 306.

⁵² Tamtéž, s. 307.

⁵³ TUHÁČEK, Miloš. JELÍNKOVÁ, Jitka a kol. *Právo životního prostředí: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2015. 134 s. ISBN: 978-80-247-5464-2.

⁵⁴ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 308 s. ISBN 978-80-200-2317.

Princip odpovědnosti chovatele

V rámci ochrany zvířat proti týrání vyjadřuje princip odpovědnosti chovatele, že každý je odpovědný za následky svého protiprávního chování vůči zvířatům, která jsou tímto zákonem chráněna.⁵⁵

Princip odbornosti a kvalifikace

Princip odbornosti a kvalifikace se soustředí na to, aby stanovené úkony se zvířaty prováděly pouze odborně způsobilé nebo vyškolené osoby. Kvalifikace osob zajistí, že u zvířete nedojde ke zbytečnému utrpení, bolesti nebo zranění. Získání odborné kvalifikace je nutné zejména pro usmrcování zvířat včetně porážení nebo pro veškeré činnosti spojené s pokusnými zvířaty.⁵⁶

Princip subsidiarity využití zvířete

Tento princip se v české právní úpravě ochrany zvířat uplatňuje pouze v oblasti pokusů na zvířatech a je uveden v zákoně OZT v § 18a následovně „*Uživatel pokusných zvířat nesmí pokus provádět a státní orgán příslušný ke schvalování projektů pokusů nesmí pokus schválit, je-li pro dosažení žádaného výsledku dostupná jiná metoda či zkušební strategie, která nevyžaduje použití živého pokusného zvířete a která je uznána podle předpisů Evropské unie*“⁵⁷. Lidská společnost by měla využít k pokusu živé zvíře až jako poslední možnost, a to v případě, pokud není dostupné žádné jiné řešení bez použití zvířete.⁵⁸

Princip transparentnosti

Princip transparentnosti spočívá v zajištění svobodného přístupu k informacím a poskytnutí informací veřejnosti ze strany orgánů veřejné správy a dalších subjektů. Dále jsou také vedeny nejrůznější záznamy a evidence v mnoha oblastech ochrany zvířat, ze kterých je pak možné zpracovávat celostátní i dílčí statistiky.⁵⁹

⁵⁵ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 308 s. ISBN 978-80-200-2317.

⁵⁶ Tamtéž, s. 309.

⁵⁷ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 18a

⁵⁸ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 309 s. ISBN 978-80-200-2317.

⁵⁹ Tamtéž, s. 310.

3.8.2 Ochrana zvířat při usmrcování, použití znecitlivění

Dle zákona OZT § 5 odst. 1 nesmí nikdo bez zákonného důvodu usmrtit zvíře. Toto ustanovení je velkým pokrokem v oblasti právní ochrany zvířat. Za usmrcení zvířete je považován „*jakýkoliv zákrok nebo jednání, které způsobí smrt zvířete*“.⁶⁰ V ustanovení § 5 odst. 2 je pak uveden taxativní výčet všech legálních důvodů pro usmrcení zvířete. Jedná se zejména o důvody jako je využití produktů zvířete (pro produkci potravin, vlny, kůže atd.), utrácení zvířete z důvodu slabosti, nemoci, poranění apod., bezprostřední ohrožení člověka zvířetem, výkon práva myslivosti a rybářství, ochrana před nákazami v rámci nařízení veterinárního nebo hygienického opatření, ukončení pokusu na pokusném zvířeti, deratizace a další důvody. Usmrcení na základě zákonného důvodu by mělo proběhnout rychle a bezbolestně. Zákon OZT sice tuto skutečnost konkrétně neuvádí, ale lze to předpokládat například z ustanovení o utrácení⁶¹ nebo také na základě ustanovení § 4 odst.1 písm. o) „*usmrtit zvíře způsobem působícím nepřiměřenou bolest nebo utrpení*“⁶², které naplňuje znaky týrání. Usmrcování zvířat může dle zákona OZT provádět pouze osoba s odbornou způsobilostí. Kvalifikovaná osoba má dostatečné znalosti a dovednosti a lze tak zabránit případnému utrpení zvířat při usmrcování. Odborná způsobilost je nutná například v případě utrácení zvířat, usmrcování pokusných zvířat při ukončení pokusu, porážek hospodářských zvířat. Pokud dojde k usmrcení zvířete z důvodu, který není v zákoně stanoven, jedná se pak o protiprávní čin a je sankciovaný jako správní delikt. Za nezákonné důvody lze považovat například usmrcení z důvodu nadpočetnosti zvířat, nepříznivé finanční situace, zdravotních důvodů chovatele nebo nemožnosti zjistit vlastníka toulavého nebo opouštěného zvířete. Zákon OZT uvádí v § 5 odst. 5 zakázané metody usmrcení zvířat, které jsou posuzované jako utýrání zvířete. Jedná se zejména o ubití či ubodání, utopení, udušení, usmrcení nedostatkem potravy nebo tekutin, použití elektrického proudu, pokud nenastane okamžitá ztráta vědomí a další zacházení se zvířaty, které způsobuje zvířeti před smrtí nepřiměřenou nebo déle trvající bolest či utrpení.⁶³

Mezi nejčastější způsob usmrcení zvířat bude patřit porážka hospodářských zvířat. Porážka je v zákoně OZT definována jako „*usmrcení jatečného zvířete za účelem využití jeho*

⁶⁰ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 3

⁶¹ Tamtéž, § 3 p)

⁶² Tamtéž, § 4

⁶³ MÚLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 322, 323 s. ISBN 978-80-200-2317.

produktů“⁶⁴. Za jatečné zvíře je dle zákona č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve znění pozdějších předpisů, považováno „*hospodářské zvíře, jež je určeno k porážce a jatečnému zpracování a jehož maso je určeno k výživě lidí*“⁶⁵. Základní právní úpravou je Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009 o ochraně zvířat při usmrcování, které bylo implementováno do zákona OZT, zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve znění pozdějších předpisů. Dále je usmrcování hospodářských zvířat upraveno prováděcí vyhláškou č. 418/2012 Sb., o ochraně zvířat při usmrcování, ve znění pozdějších předpisů. Důležitým bodem ochrany zvířat jsou také podmínky pohody zvířat při jejich jatečném využití. Na základě stanovených podmínek jsou provozovatelé povinni zajistit a kontrolovat kvalifikované pracovníky, kteří například zajišťují vykládku, přehánění zvířat na jatkách nebo jejich omráčení a vykrvácení.⁶⁶

Porážky zvířat mohou být na základě české právní úpravy prováděny pouze po předchozím omráčení zvířete. Omráčení u zvířete vede bez způsobení bolesti ke ztrátě vědomí a citlivosti. Výjimkou jsou rituální porážky zvířat pro potřeby církví a náboženských společností. Mohou být uskutečněny na základě práva na svobodné projevení náboženství nebo víry.⁶⁷ Zpravidla se jedná o tradiční židovské porážky pro získání košer masa nebo o muslimské porážky pro získání masa halal. Rituální porážka se provádí bez omráčení a za plného vědomí zvířete. Nejčastěji se používá velmi ostrý nůž, aby byla proříznuta trachea, hrdlo a hlavní cévy. Během rituální porážky se tak zajistí, že zvíře vykrvácí. Zvíře by mělo během krátké chvíle ztratit vědomí, může se jednat o sekundy, ale i o delší dobu.⁶⁸ Rituální porážky jsou v zákoně OZT v ustanovení § 5f. Ministerstvo zemědělství vydává povolení k uskutečnění rituální porážky a konkrétní podmínky stanovuje krajská veterinární správa. Musí být zajištěna například konkrétní jatka, kterým byla udělala výjimka, odborně způsobilé osoby, veterinární dozor, druh nebo maximální počet zvířat, která budou poražena

⁶⁴ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 3 o)

⁶⁵ Zákona č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 3 d)

⁶⁶ MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam a kol., *KAPITOLY O PRÁVECH ZVÍŘAT*, „*My a oni*“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva. Praha: Academia, 2016. 653,654 s. ISBN 978-80-200-2601-9.

⁶⁷ MÜLLEROVÁ, Hana, STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 326 s. ISBN 978-80-200-2317.

⁶⁸ MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam a kol., *KAPITOLY O PRÁVECH ZVÍŘAT*, „*My a oni*“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva. Praha: Academia, 2016. 617 s. ISBN 978-80-200-2601-9.

za den a za kalendářní rok.⁶⁹ V České republice jsou počty provedených rituálních porážek velmi malé. Celosvětově však bojuje celá řada organizací za omezení rituálních porážek, z důvodu utrpení, které může zvířatům způsobovat. Jedná se například o organizaci British Farm Animal Welfare Committee nebo Federation of Veterinarians of Europe.⁷⁰

3.8.3 Ochrana zvířat při veřejných vystoupeních

Veřejná vystoupení zvířat jsou další oblastí, kterou upravuje zákon OZT a poskytuje zvířatům zvýšenou ochranu proti týrání. Jedná se především o situace, kdy se zvířata nacházejí v nepřírodném prostředí a provádějí činnost na veřejně přístupných místech. Veřejné vystoupení je definováno jako „jednorázové nebo opakované provádění činnosti se zvířetem nebo zvířaty chovatele, které je přístupné veřejnosti, a to i prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků, za účelem výchovy, vzdělávání, reklamy, soutěže nebo za účelem podnikání, nebo činnost, při které vznikne doklad o zvířeti, který je hodnocením jeho vzhledu, výkonu nebo určitých vloh“⁷¹. Za veřejná vystoupení lze považovat cirkusová vystoupení, veřejná předvádění zvířat, výstavy nebo soutěže zvířat. Odpovědnost za veřejná vystoupení nese pořadatel a musí být splněna zákonem daná pravidla. Právní úprava zákona OZT ukládá pořadateli, fyzické nebo právnické osobě, která pořádá nebo provádí veřejné vystoupení, povinnost budoucí veřejné vystoupení oznámit krajské veterinární správě a příslušné obci. Oznámení obsahuje přesné označení místa a datum konání, druh a počet zvířat, která budou vystupovat, a seznam činností se zvířaty. Dále je pořadatel povinen opatřit fyzickou osobu, která bude v rámci veřejného vystoupení zajišťovat ochranu zvířat například z hlediska vhodného prostředí, zdravotního stavu zvířat, bezpečné manipulace se zvířaty, a její identifikační údaje také uvést již v dříve zmíněném oznámení. Pokud dojde k porušení podmínek ochrany zvířat účastníkem veřejného vystoupení je pořadatel povinen tuto skutečnost oznámit krajské veterinární správě.⁷²

Předchozí právní úprava na ochranu zvířat, která byla platná do konce roku 2012 vyžadovala pro konání veřejného vystoupení zvířat schválení od Ministerstva zemědělství nebo místě

⁶⁹ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 5f

⁷⁰ MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam a kol., *KAPITOLY O PŘÁVECH ZVÍŘAT, „My a oni“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016. 610 s. ISBN 978-80-200-2601-9.

⁷¹ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 8

⁷² Tamtéž.

příslušné obce, orgány tak nemusely pořadateli udělit souhlas ke konání akce. Toto ustanovení bylo zrušeno především za účelem snížení administrativní zátěže a finančních nákladů. Na základě novelizovaného zákona OZT nemá krajská veterinární správa ani jiná příslušná obec právní prostředky k tomu, aby mohla konání veřejného vystoupení zvířat na základě plánovaného programu zamezit nebo zakázat a nelze tak účinně zajistit ochranu zvířat.⁷³

S ochranou zvířat při veřejných vystoupeních také souvisí ustanovení § 14a zákona OZT, které vymezuje zakázané činnosti s volně žijícími zvířaty. Dle ustanovení je zakázáno provozování mobilních zařízení (pojízdných zvěřinců, exotarií, terárií a akvárií) s výjimkou zvířat v cirkusové manéži. Dále je zakázáno provádění drezúry u nově narozených primátů, ploutvonožců, kytovců, nosorožců, hrochů a žiraf a od 1. ledna 2022 včetně i u jedinců ostatních volně žijících druhů zvířat. Zákon také zakazuje s nimi vstupovat na území České republiky, množit je nebo jiným způsobem získávat nově narozené jedince volně žijících druhů zvířat za účelem jejich drezúry nebo veřejného předvádění. Výjimkou je výcvik nebo veřejné vystoupení loveckého dravce, sokola nebo sovy chovaných k sokolnickému využití, nebo některých zvířat v zoologických zahradách dle zvláštního právního předpisu.⁷⁴ Další podmínky chovu a drezúry zvířat uvádí vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat, ve znění pozdějších předpisů.

3.8.4 Ochrana zvířat při přepravě

Přepřavou zvířat se dle čl. 2 písm. w) nařízení Rady č. 1/2005 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností rozumí „*přesun zvířat prováděný jedním nebo více dopravními prostředky a související činnosti, včetně nakládky, vykládky, překládky a odpočinku, dokud není dokončena vykládka zvířat v místě určení*“⁷⁵. Na vnitrostátní úrovni je ochrana zvířat při přepravě upevněna v zákoně OZT a vyhlášce č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě, ve znění pozdějších předpisů. Za výchozí podklad této úpravy je považováno nařízení Rady EU č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004, o ochraně zvířat během

⁷³ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 336 s. ISBN 978-80-200-2317.

⁷⁴ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 14a

⁷⁵ Nařízení Rady č. 1/2005 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností, čl. 2 písm. w), [online]. [cit. 2022-10-10], Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32005R0001>

přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97. Mezi další prameny právní úpravy přepravy zvířat v České republice lze zařadit například zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve znění pozdějších předpisů, nebo vyhláška č. 342/2012 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností, ve znění pozdějších předpisů. Přepravu zvířat upravuje kombinace značného množství zákonů, vyhlášek a nařízení a je tak ovlivněna přehlednost celkové úpravy a je zejména snížena i její uchopitelnost.⁷⁶

Přepravu zvířat lze rozdělit do dvou kategorií, jedná se o kategorii komerční přepravy a kategorii nekomerční přepravy. Za komerční přepravu je považována veškerá přeprava zvířat v souvislosti s hospodářskou činností, nevztahuje se však na přepravu hospodářských zvířat do 50 km, přepravu zvířat přímo k veterináři a zpět nebo přepravu zájmových zvířat. Nekomerční přepravou se rozumí přeprava zvířat bez souvislosti s hospodářskou činností, nedochází k bezprostřední směně peněz, zboží nebo služeb, nevzniká a ani se neusiluje o finanční zisk. Jedná se zejména o přepravu zvířat přímo k veterinárnímu lékaři a zpět. Na rozhraní obou kategorií je stěhování některých druhů zvířat vlastní dopravou z důvodu sezónnosti nebo přeprava vlastních hospodářských zvířat vlastní dopravou do vzdálenosti 50 km od hospodářství. Nekomerční přeprava je podložena právní úpravou zákona OZT § 8c až § 8f. Jedná se především o obecné podmínky pro přepravu, způsobilost zvířat k přepravě, zajištění dopravních prostředků nebo o stanovené postupy při přepravě. Další specifické podmínky jsou stanoveny prováděcí vyhláškou č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě, ve znění pozdějších předpisů.⁷⁷

Cestování se zájmově chovanými zvířaty je v dnešní době též opatřeno právní regulací. Jedná se o nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 576/2013, o neobchodních přesunech zvířat v zájmovém chovu a o zrušení nařízení (ES) č. 998/2003. K přesunu zvířat mezi jednotlivými státy je obecně vyžadována identifikace zvířete, pas zvířete, očkování

⁷⁶ MÚLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 356, 357 s. ISBN 978-80-200-2317.

⁷⁷ Tamtéž, s. 357-361.

proti vzteklině. Některé státy vyžadují také ošetření proti echinokokům (tj. odčervení) nebo další podmínky.⁷⁸

3.8.5 Ochrana hospodářských zvířat

Právní ochrana hospodářských zvířat spočívá jak v jejich ochraně při jatečných porážkách, která je uvedena v kapitole 3.8.2, tak v ochraně před utrpením nebo úhynem z důvodu zanedbání péče nebo nedodržení podmínek chovu. Podmínky chovu hospodářských zvířat upravuje zákon OZT v § 9 až § 12, jsou zde vymezeny základní povinnosti chovatele hospodářských zvířat a stanovena jednání, která jsou v rámci chovu zakázána. Jedná se například o zákaz chovu v izolaci, ve velkých nebo neuspořádaných skupinách, které by jim způsobovaly utrpení nebo omezovaly jejich potřeby. Dále je zakázáno chovat zvířata trvale ve tmě, vystavovat je dlouhodobě umělému osvětlení, používat plemenitbu, která způsobuje utrpení nebo zranění. Mezi základní povinnosti chovatele patří například zajištění takových životních podmínek, které odpovídají fyziologickým a etologickým potřebám hospodářských zvířat, a to v rámci jejich druhu, stupně vývoje, adaptaci a domestikaci, nezpůsobují utrpení a zajišťují jejich pohodu. Dále musí být opatřen odborně způsobilý personál, krmivo, napájení, ustájení, pomůcky k poskytnutí první pomoci, porodu nebo onemocnění, větrací systém a další podmínky, které jsou stanoveny zákonem. V zákoně jsou uvedeny i konkrétní pokyny pro chov kuřat a prasat.⁷⁹ Další povinnosti chovatelů hospodářských zvířat jsou stanoveny § 5 zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve znění pozdějších předpisů a ve vyhlášce č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění pozdějších předpisů.

Česká právní úprava se zaměřuje značně detailně na ochranu a welfare hospodářských zvířat a ustanovuje celou řadu zákazů či rozsáhlých pravidel. Avšak některá ustanovení mohou být považována za nedostatečná nebo obsahovat určité mezery. Především v oblasti průmyslových velkochovů hospodářských zvířat může docházet k porušování zákona a nedodržování welfare hospodářských zvířat nebo dokonce i k týrání. Některá jatečná zvířata mohou trpět fyzickou i emoční bolestí nejen v době porážky, ale i během celého života, a

⁷⁸ STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVA. *Cestování se zvířaty v zájmovém chovu*. [online]. [cit. 2022-10-10], Dostupné z: <https://www.svscr.cz/cestovani-se-zviraty-v-zajmovem-chovu/>

⁷⁹ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 9 – § 12

to v důsledku snahy o získání co největšího ekonomického zisku. Zvyšování životní pohody zvířat se odráží ve zvyšování nákladů na produkci, a to zejména v technologicky vyspělých chovech, což se promítá i do cen produktů chovaných zvířat.⁸⁰ Za nejčastější problémy současných velkochovů z hlediska welfare lze například považovat nadměrnou intenzitu chovu, která je dána, jak již bylo zmíněno dříve, ekonomickými důvody nebo zvyšující se spotřebou a poptávkou. Prostorové podmínky zvířat mnohdy neodpovídají přirozenému prostředí. Zvířata jsou v prostoru stísněna a může tak docházet ke vzniku a šíření nemocí. Prostory pro chov hospodářských zvířat tvoří převážně vnitřní budovy s umělým osvětlením a nepřirozeným materiálem a zvířata jsou ve velkých počtech na jednom prostoru bez vytváření jednotlivých skupin. Přirozené prostředí bylo například znemožněno nosnicím, které jsou častokrát umístěny v „bateriových klecích z hrubých drátů. V české právní úpravě došlo ke schválení lepších životních podmínek pro nosnice. Na základě zákona č. 501/2020 Sb., kterým se mění zákon OZT je od 1. ledna 2027 zakázán klecový chov nosnic, včetně chovu v obohacených klecových systémech.⁸¹ V intenzivních chovech se můžeme setkat také se zvýšenou agresivitou zvířat, a proto dochází k nepřiměřeným a bolestivým zákrokům, které jsou někdy až rutinní. Jedná se například o zkracování zobáku slepicím, uřezávání ocásků a uštipování špičáků selatům apod.⁸²

Dalším problémem je šlechtění, genetické inženýrství a klonování v neprospěch zvířat. Existují programy genetického inženýrství, díky kterým je možné vyprodukovat větší a masitější zvířata, například kuřata využívaná na maso „brojleři“, která jsou vykrmována pomocí hormonů a dorostou do tržní váhy již za šest týdnů místo běžných šestnácti nebo dojnice, které jsou stimulované růstovým hormonem a nadojí tak desetkrát více mléka denně.⁸³ Mezi problémy velkochovů lze zařadit také oddělování mláďat od matek, nadměrné přepravování živých zvířat nebo nedostatky při porážení zvířat.⁸⁴

⁸⁰ MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam a kol., *KAPITOLY O PRÁVECH ZVÍŘAT, „My a oni“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016. 663 s. ISBN 978-80-200-2601-9.

⁸¹ Zákon č. 501/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

⁸² MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 49-51 s. ISBN 978-80-200-2317.

⁸³ BEKOFF, Marc. *Na zvířatech záleží*, Praha: Triton, 2009. 131 s. ISBN 978-80-7387-322-6.

⁸⁴ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 51 s. ISBN 978-80-200-2317.

3.8.6 Ochrana zvířat v zájmových chovech

Obyvatelé České republiky se řadí mezi přední chovatele zájmových zvířat, zejména psů a koček. Podmínky ochrany zájmových zvířat stanovuje zákon OZT v § 13 a uvádí základní pravidla chovu. Především povinnost zaručit zvířeti přiměřené podmínky, aby byly zajištěny jeho fyziologické funkce a biologické potřeby, nedocházelo tak k bolesti, utrpení nebo poškození zdraví a zajistit opatření proti úniku zvířat. V rámci chovu zájmových zvířat nejsou stanoveny minimální standardy. Důvodem je citový vztah člověka ke zvířeti, které je považováno za domácího mazlíčka a společníka.⁸⁵ Zákon OZT však upravuje minimální věkovou hranici 15 let pro prodej nebo darování zájmového zvířete, pokud není souhlasu od rodičů nebo osobě s omezenou svéprávností. Dosažení minimální věkové hranice 18 let je nezbytné k chovu zvířete vyžadujícího zvláštní péči (definice viz kapitola 3.2.), k chovu je také třeba povolení od krajské veterinární správy, které je vydané na základě podané žádosti. Zákon OZT také definuje další povinnosti pro chovatele zvířete vyžadující zvláštní péči, zejména vedení evidence o každém chovaném zvířeti. Další podmínky chovu stanovuje vyhláška č. 451/2021 Sb., o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, ve znění pozdějších předpisů. Dále zákon upravuje podmínky pro obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy. Prodej může uskutečnit pouze právnická nebo fyzická osoba na základě živnostenského oprávnění a je povinna oznámit krajské veterinární správě zahájení nebo ukončení živnosti, druhy a počty zvířat, způsob péče nebo zajištění zdraví a pohody. Obecnou povinností chovatele je zajistit takové podmínky, aby zvíře neuniklo a nebylo tak vystaveno nebezpečným podmínkám, hladu, žízni, stresu a ohrožení na životě. Povinnost zajistit dobré životní podmínky se vztahuje i na osoby, které se ujaly toulavého nebo opuštěného zvířete. Jsou povinni také oznámit místo nálezu toulavého nebo opuštěného zvířete obci a případně ho předat útulku.⁸⁶

Další podmínky ochrany zájmových zvířat specifikuje § 4 v zákoně č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve znění pozdějších předpisů a vyhláška č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování. Mezi nejzávažnějšími problémy ochrany zvířat v zájmových chovech spadá komerční chov pro následný prodej mláďat, který je obecně označován jako „množirna“. Zákon OZT definuje množírnu jako „zařízení, včetně bytu, ve

⁸⁵ MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam a kol., *KAPITOLY O PRÁVECH ZVÍŘAT, „My a oni“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016. 669 s. ISBN 978-80-200-2601-9.

⁸⁶ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 13

kterém jsou chováni a rozmnožováni psi nebo kočky v nevhodných podmínkách, které způsobují jejich utrpení, a ve větším počtu, který jim neumožňuje uspokojovat jejich fyziologické, biologické nebo etologické potřeby“ a „zařízení, včetně bytu, i když není hlavním cílem činnosti chovatele rozmnožování zvířat nebo dosažení zisku“⁸⁷ a chov psů nebo koček je za těchto podmínek zakázán. Zákon stanovuje podmínky pro chov zájmových zvířat za účelem zisku nebo pro osoby chovající 3 a více fen psa, které jsou povinni dodržet, například maximální počet vrhů, minimální věk pro odběr mláďat, vedení evidence o prodaných a darovaných štěňatech, vyplnění evidenčního listu vrhu štěňat, označení štěně čipem apod.⁸⁸ Pokud chovatel chová 3 a více fen psa je povinen tuto skutečnost oznámit krajské veterinární správě.⁸⁹

Pandemie covidu-19 způsobila nárůst chovu zájmových zvířat, zejména psů a koček, důvodem byl především lockdown. Bylo omezeno cestování jak do zahraničí, tak i v tuzemsku, kulturní i společenské akce a setkávání celkově, mnoho lidí přešlo na home office a většina populace trávila čas převážně ve svých domovech, zvýšil se tak zájem o domácí mazlíčky jako společníky a tvůrce zábavy. Zájem o domácí mazlíčky vedl ke vzniku nových nelegálních množíren. Zvířata v množírnách nemají zajištěné dobré životní podmínky, většinou jsou umístěny v klecích, kde je i více jedinců bez možnosti pohybu a častokrát ve vlastních výkalech. Chovatel nezajišťuje veterinární péči, kvalitní krmivo nebo vodu. Fenám jsou podávány hormony, aby byly schopné porodit i čtyřikrát za rok, jsou tak vysílené a v bídném stavu. Štěňata neodpovídají standardům plemene, mnohdy se rodí s genetickými vadami a hrozí jim vážné zdravotní komplikace nebo dokonce úmrtí. V množírnách se často vyskytují nejrůznější onemocnění, zvířata trpí průjmy, chronickými záněty uší a očí nebo mají svrab či další parazity.⁹⁰

Se zvýšeným počtem mazlíčků v domácnostech dochází k většímu množství případů týrání zvířat. Společnost se v posledních měsících vrátila k běžnému životu jako před pandemií covidu-19 a pořízeným domácím mazlíčkům tak není častokrát věnována řádná péče, a jsou

⁸⁷ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 7a

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 4

⁹⁰ SEGÉŇOVÁ, Karolína. HÁNYŠ, Rostislav. *Veterinární správě a policii přibývá ohlášených množíren i týrání zvířat.* [online]. In: 22. 8. 2022. [cit. 2022-10-12], Dostupné z: https://www.idnes.cz/olomouc/zpravy/mnozirnny-tyrani-zvirat-oznameni-veterinari-sprava-policie.A220822_679705_olomouc-zpravy_stk

odkládání do útulků. Některé zvířecí útulky nyní nepřijímají nové jednice, kapacitu naplnily mazlíčci po obětech pandemie covidu-19 nebo i mazlíčci ukrajinských uprchlíků.⁹¹

3.8.7 Ochrana volně žijících zvířat

Ochraně volně žijících zvířat se věnuje čtvrtá část zákon OZT v § 14. Volně žijící zvířata mohou trpět nebo jim může být způsobena nějaká újma, pokud se dostanou do sféry lidí. Zákon proto uvádí celou řadu způsobů, které jsou zakázané a nesmí být použity pro odchycení nebo usmrcení volně žijícího zvířete. Zvíře nesmí být odchyceno nebo usmrceno například pomocí oka, sítě, čelistových pastí, výbušnin atd. nebo pomocí zvířat použitých jako živá návnada, nebo nástraha, pokud nejde o lov dle zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, ve znění pozdějších předpisů, nebo případy dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Zákon stanovuje i další případy, na které se některé zákazy odchycení nebo usmrcení volně žijících zvířat nevztahují, například případy dle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, určité případy lovu nebo usmrcování ryb podle zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství, ve znění pozdějších předpisů, nebo také případy deratizace, odchytu a usmrcování volně žijících zvířat patřících mezi škodlivé organismy. Dále zákon zakazuje některé činnosti s volně žijícími zvířaty, například provádění drezúry (viz kapitola 3.8.3 Ochrana zvířat při veřejných vystoupeních) a stanovuje podmínky ochrany vybraných druhů šelem a lidoopů. V rámci ochrany volně žijících zvířat jsou také regulovány podmínky pro chov handicapovaných zvířat. Jedná se například o zajištění podmínek pro jejich fyziologické funkce a biologické potřeby, vybavení, minimální velikosti prostor pro handicapovaná zvířata atd. Podmínky chovu jsou specifikovány ve vyhlášce č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu, ve znění pozdějších předpisů. Zákon OZT dále ukládá povinnost každému, kdo se ujal handicapovaného zvířete, aby zjistil zvířeti náležitou péči nebo předal zvíře záchranné stanici, popřípadě oznámil místo jeho nálezu. Ochranu handicapovaných zvířat umístěných v záchranné stanici blíže upravuje vyhláška č. 316/2009 Sb., o handicapovaných živočiších, ve znění pozdějších předpisů.⁹²

⁹¹ PROŠKOVÁ, Denisa. „Zbavte mě té potvory.“ *Zvířecí útulky hlásí stop stav, mohou za to i mazlíčci uprchlíků.* [online]. In: 27. 7. 2022. [cit. 2022-10-12], Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/utulek-zvirata-zvire-pes-mazlicek-stop-stav-potvora-uprchlici-ukrajina-covid.A220626_162324_In_domov_Iros

⁹² Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 14

3.8.8 Ochrana pokusných zvířat

Zákon OZT upravuje ochranu pokusných zvířat v § 15 až § 18. K chovu, dodávce a používání pokusných zvířat je třeba oprávnění, které podléhá přísným pravidlům a uděluje ho Ministerstvo zemědělství na základě podané žádosti. Zákon stanovuje podmínky pro posouzení žádosti, dále také podmínky odborné způsobilosti na úseku pokusných zvířat, schvalování a hodnocení projektů pokusů, dále pravidla pro umístění a péči pokusných zvířat nebo vedení záznamů. Zákon také upravuje účely pokusů, volbu metod, klasifikaci závažnosti pokusů a ukončení pokusu, které může nastat buď usmrcením pokusného zvířete nebo jeho vypuštěním do volné přírody či umístění do zájmového chovu. K pokusům se nesmějí používat jedinci ohrožených druhů, subhumánní primáti, zvířata odchycená ve volné přírodě a opuštěná nebo toulavá zvířata domestikovaných druhů až na výjimky vymezené zákonem. Mezi zvířata chovaná k pokusům patří zejména laboratorní myši, potkani, morčata domácí atd.⁹³

Zákon definuje pojem pokus jako „*jakékoli invazivní či neinvazivní použití zvířete pro pokusné nebo jiné vědecké účely se známým nebo neznámým výsledkem nebo pro vzdělávací účely, které může zvířeti způsobit bolest, utrpení, strach nebo trvalé poškození nejméně o intenzitě odpovídající vpichu jehly podle běžné veterinární praxe. Pokusem se rozumí rovněž jakýkoli způsob jednání, který má nebo může vést k tomu, že se zvíře narodí nebo vylihne nebo že vznikne a je zachována geneticky modifikovaná linie zvířete v takovém stavu*“⁹⁴. Za pokus není dle zákona považováno usmrcení zvířete pouze pro využití jeho orgánů nebo tkání. Dle definice termínu pokusu lze usoudit, že se jedná o činnosti, které by mohly být považovány za týrání. Zákon OZT však pokusnou činnost v § 4 odst. 2 písm. b) z definice týrání vyčleňuje. Zejména v oblasti pokusů na zvířatech tak dochází k nadřazování lidské rasy a upřednostňování potřeb člověka nad zvířaty.⁹⁵

⁹³ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 15 - § 18

⁹⁴ Tamtéž, § 3

⁹⁵ MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam a kol., *KAPITOLY O PRÁVECH ZVÍŘAT, „My a oni“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016. 681 s. ISBN 978-80-200-2601-9.

3.9 Orgány ochrany zvířat

Institucionální zajištění ochrany zvířat upravuje šestá část zákona OZT. Orgány ochrany zvířat prosazují a provádějí požadavky tohoto zákona a jejich kompetence je stanovena v § 20 až § 24a. Zákon OZT vymezuje orgány ochrany zvířat v § 19. Jedná se o Ministerstvo zemědělství, Ústřední komisi pro ochranu zvířat, Státní veterinární správu, Krajské veterinární správy a obce.⁹⁶

3.9.1 Ministerstvo zemědělství

Ministerstvo zemědělství projednává, koordinuje a kontroluje plnění povinností v rámci ochrany zvířat a předkládá příslušným státním orgánům návrhy na nezbytná opatření. Ministerstvo má ve své kompetenci ty věcné působnosti, které je třeba zajišťovat na celostátní úrovni, například plní úkoly vyplývající z předpisů Evropské unie, vede ústřední evidenci počtu použitých pokusných zvířat, uděluje nebo odnímá povolení k porážce zvířat pro potřeby církví a náboženských společností, oprávnění k chovu, dodávce a používání pokusných zvířat, a další oprávnění nebo osvědčení.⁹⁷

3.9.2 Ústřední komise pro ochranu zvířat

Ústřední komise byla zřízena Ministerstvem zemědělství jako odborný poradní orgán, a to zejména k plnění úkolů na úseku ochrany zvířat. Ministr zemědělství jmenuje nebo odvolává po dohodě s ministrem životního prostředí předsedu a členy ústřední komise zemědělství, kteří jsou vybíráni z odborníků navržených příslušnými státními orgány a právníckými osobami zabývajícími se ochranou nebo chovem zvířat, které se podílejí na plnění úkolů ochrany zvířat. Orgány ústřední komise jsou předseda a rada, která je tvořena čtyřmi místopředsedy volenými z členů ústřední komise a ti jsou zároveň předsedy výborů. Ústřední komise se člení na jednotlivé výbory: výbor pro ochranu hospodářských zvířat, výbor pro ochranu zvířat v zájmových chovech, výbor pro ochranu volně žijících zvířat a výbor pro ochranu pokusných zvířat.⁹⁸

⁹⁶ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 19 - § 24a

⁹⁷ EAGRI. *Systém ochrany zvířat v ČR*. [online]. [cit. 2022-10-20], Dostupné z:

<https://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/system-ochrany-zvirat-v-cr/>

⁹⁸ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 21

3.9.3 Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely

Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely je zřízen Ministerstvem zemědělství za účelem poradenství státním orgánům, které schvalují projekty pokusů a odborným komisím, pokud jde o získání, chov a umístění pokusných zvířat, péči o ně a používání pokusných zvířat k pokusům. Zaručuje, že jsou sdíleny osvědčené postupy. Dále spolupracuje, přijímá a vyměňuje informace s členskými státy Evropské unie, například ohledně hodnocení projektů pokusů nebo osvědčených postupů.⁹⁹

3.9.4 Státní veterinární správa

Státní veterinární správa provádí dozor nad dodržováním povinností uložených chovatelům, a to především prostřednictvím Krajských veterinárních správ a na území hlavního města Prahy prostřednictvím Městské veterinární správy. Spadá pod kompetenci Ministerstva zemědělství. Jedná se o nejvyšší orgán veterinární správy s celorepublikovou působností, který je zřízen na základě zákona č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve znění pozdějších předpisů.¹⁰⁰ Krajské veterinární správy provádějí kontrolní činnost na úrovni jednotlivých krajů například povolování chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, stanovují veterinární podmínky pro provádění pokusů na zvířatech a pro provádění porážky zvířat nebo také mohou podávat podněty obecním úřadům obcí s rozšířenou působností k projednávání přestupků vyplývajících z porušení povinností uložených chovatelům v oblasti ochrany zvířat. Pokud příslušné orgány veterinární správy zjistí, že dochází k týrání zvířat nebo k jinému porušení zákona na ochranu zvířat, informují obec, obecní úřad obce s rozšířenou působností nebo Policii ČR, aby mohlo být zahájeno řízení.¹⁰¹

3.9.5 Obce a obecní úřady s rozšířenou působností

V kompetenci obcí je projednávání porušení obecně závazných vyhlášek, které vydaly dle zákona na ochranu zvířat, a ukládají za taková porušení pokuty. Mohou také na základě vlastního rozhodnutí zřizovat, provozovat a rušit útulky pro zvířata. Pokud dojde k porušení povinností stanovených zákonem OZT nebo příslušnou vyhláškou, projednává přestupky nebo správní delikty obecní úřad s rozšířenou působností a chovatelům ukládá pokuty dle

⁹⁹ EAGRI. *Systém ochrany zvířat v ČR*. [online]. [cit. 2022-10-20], Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/system-ochrany-zvirat-v-cr/>

¹⁰⁰ EAGRI. *Státní veterinární správa*. [online]. [cit. 2022-10-20], Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/svs/eagri/>

¹⁰¹ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 22

zákona OZT. Zda skutečně došlo k týrání zvířete posuzují nejdříve příslušní odborní pracovníci veterinární správy. Dle jejich návrhu může obecní úřad obce s rozšířenou působností správním rozhodnutím nařídit zvláštní opatření. Lze nařídit zejména odebrání týraného zvířete, vyžaduje-li to jeho zdravotní stav, snížení počtu hospodářských zvířat, včetně jejich usmrcení nebo nařídit chovateli pozastavení činnosti, při které dochází k týrání zvířat.¹⁰²

3.10 Odpovědnost za přestupky a jiné správní delikty

Přestupky fyzických, právnických a podnikajících fyzických osob upravuje sedmá část zákona OZT. Pojem přestupek vymezuje zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů jako „*společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin*“¹⁰³. V případě ochrany zvířat se bude jednat o znaky stanovené zákonem OZT, který obsahuje výčet skutkových podstat přestupků. Úprava přestupků a jiných správních deliktů je v zákoně OZT strukturována do skupin podle rozlišení subjektu (pachatele) deliktu ve vztahu k nakládání se zvířaty, jedná se například o osobu jako chovatele, pořadatele, chovatele hospodářských zvířat atd.¹⁰⁴ Obecní úřady s rozšířenou působností vedou řízení o přestupcích a jiných správních deliktech a ukládají příslušné sankce, výjimkou jsou přestupky uvedené v obecně závazných vyhláškách obce, ty si projednávají jednotlivé obce samostatně.¹⁰⁵ V rámci řízení si musí vyžádat odborné vyjádření krajské veterinární správy, která posoudí, zda jsou naplněny znaky týrání zvířete. Posouzení, zda jednání či opomenutí naplňuje znaky týrání zvířat je natolik odbornou záležitostí, že ji nemůže posoudit kdokoliv. Vyjádření odborníka veterinární správy je pro řízení o správních deliktech závazné. Podněty k zahájení správního řízení o přestupku týkajícího se ochrany zvířat mohou podávat občané, policie ČR, tak i orgány veterinární správy. Obecní úřady obce s rozšířenou působností jsou povinné projednat všechny podněty podané krajskou veterinární správou a následně ji informovat o učiněných opatřeních,

¹⁰² EAGRI. *Co dělat v případě zjištění strádajících zvířat*. [online]. [cit. 2022-10-20], Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/zivotni-situace/stradajici-zvirata.html>

¹⁰³ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, § 5

¹⁰⁴ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 380 s. ISBN 978-80-200-2317.

¹⁰⁵ EAGRI. *Co dělat v případě zjištění strádajících zvířat*. [online]. [cit. 2022-10-20], Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/zivotni-situace/stradajici-zvirata.html>

a po vydání rozhodnutí, o výsledku řízení.¹⁰⁶ Skutkové podstaty správních deliktů jsou podrobně popsány, včetně popisu konkrétního porušení povinností, v zákoně OZT v § 27 a § 27a. Ustanovení obou paragrafů, tedy přestupků fyzických osob a přestupků osob právnických a fyzických podnikajících osob, lze shledat v některých částech velmi podobné.¹⁰⁷ Zákon vymezuje skutečnosti, kdy se osoby přestupku dopustí a ustanovuje konkrétní sankce za spáchání přestupku. Novelou zákona došlo k navýšení sazeb, za přestupek lze uložit pokutu ve třech úrovních odstupňovaných podle závažnosti, a to u fyzických osob až do výše 100 000 Kč, 400 000 Kč a 1 000 000 Kč, u právnických a podnikajících fyzických osob jsou pokuty stanoveny až do výše 200 000 Kč, 1 000 000 Kč a 3 000 000 Kč. S pokutou lze za přestupek uložit také zákaz činnosti, propadnutí zvířete nebo zákaz chovu na dobu až 5 let.¹⁰⁸

3.11 Trestněprávní odpovědnost za týrání zvířete dle trestního zákoníku

Nejzávažnější případy nezákonného jednání a porušení předpisů vůči zvířatům jsou řešeny trestněprávní cestou dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Týrání zvířat je upraveno v trestním zákoníku v § 302, zákon uvádí „*Kdo týrá zvíře surovým nebo trýznivým způsobem, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci*“¹⁰⁹. Z ustanovení je patrné, že pachatelem trestného činu týrání může být kterákoli osoba nehledě na vztah pachatele k předmětu útoku, může se jednat o týrání vlastního zvířete, zvířete v držbě nebo úplně cizího zvířete. Trestní zákoník pojem zvíře nedefinuje a pro účely trestní odpovědnosti je použito vymezení pojmu dle zákona OZT (viz kapitola 3.1). Trestní zákoník neupravuje ani pojem týrání, je třeba opět vycházet ze zákona OZT, který v § 4 obsahuje podrobný výčet jednání považovaného za týrání zvířat. Za týrání je obecně považován zásah do integrity zvířete, který zvířeti způsobí bolet, utrpení či smrt, nebo i nečinnost, například chování zvířete v nevhodných podmínkách, opuštění zvířete s úmyslem se ho zbavit nebo zvíře vyhnat. Týrání zvířete lze posuzovat jako trestný čin, pokud se jedná o surový nebo trýznivý způsob provedení,

¹⁰⁶ STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVA. *Způsob oznámení o týrání zvířat*. [online]. [cit. 2022-10-20], Dostupné z:

<https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/zpusob-oznameni-o-tyrani-zvirat/>

¹⁰⁷ MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. 381 s. ISBN 978-80-200-2317.

¹⁰⁸ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, § 27, § 27a

¹⁰⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 302

samotné týrání zvířete nepostačuje. Tato skutečnost odlišuje trestný čin týrání od přestupku, resp. správního deliktu, který je posuzován dle § 27 a § 27a zákona OZT.¹¹⁰ Trestní zákoník specifikuje sankce za týrání zvířat v § 302 odst. 2 a odst. 3. Pachatel je potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo zákazem činnosti, pokud tento čin spáchal veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném, jako člen organizované skupiny, nebo pokračuje v páchání činu po delší dobu. Odnětím svobody na dvě léta až šest let je pachatel potrestán, pokud spáchá čin na větším počtu zvířat, způsobí zvířeti trvalé následky na zdraví nebo smrt, spáchá čin zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem, nebo spáchá čin opětovně.¹¹¹ Trestní zákoník dále stanovuje podmínky a sazby v oblasti chovu zvířat v nevhodných podmínkách, zanedbání péče o zvíře z nedbalosti, pytláctví, šíření nakažlivé nemoci zvířat nebo neoprávněné výroby, držení a jiného nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňujícími užitek hospodářských zvířat.¹¹² S účinností od 1. června 2020 vstoupila v platnost novela trestního zákoníku a přinesla několik změn v oblasti trestněprávní ochrany zvířat. Došlo například ke zvýšení trestní sazby trestu odnětí svobody, a to jak v základní skutkové podstatě (§ 302 odst. 1), tak i ve dvou kvalifikovaných skutkových podstatách (§ 302 odst. 2 a odst. 3) a úpravě nové skutkové podstaty týrání zvířat. Dále je stanoven nový druh trestu, a to trest zákazu a držení chovu zvířat, který je možné uložit jak pachateli osobě fyzické, tak pachateli osobě právnické, a který lze uložit samostatně, i když trestní zákoník na některý trestný čin takový trest nestanoví.¹¹³ Zakotvena je také nová skutková podstata, a to trestný čin chov zvířat v nevhodných podmínkách (§ 302a).¹¹⁴

¹¹⁰ MŮLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013. 398, 405 s. ISBN 978-80-200-2317.

¹¹¹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 302

¹¹² Tamtéž, § 302a - § 306

¹¹³ JELÍNEK, Jirí. *K nové trestněprávní ochraně zvířat aneb trefit kozla*. [online]. In: 19. 8. 2020. [cit. 2022-10-22], Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/08/19/k-nove-trestnepravni-ochrane-zvirat-aneb-trefit-kozla/>

¹¹⁴ Zákon č. 114/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

4 Vlastní práce

V návaznosti na teoretickou část práce je v praktické části nejprve proveden rozbor některých vybraných případů zabývajících se porušením zákona OZT. Dále je v praktické části uvedena statistická analýza ochrany zvířat proti týrání v ČR, a to z hlediska počtu provedených úředních kontrol, nedodržených požadavků dle zákona OZT, použitých pokusných zvířat nebo soudního projednávání týrání zvířat. V rámci práce jsou uvedeny jednotlivé organizace, spolky a jejich kampaně na ochranu zvířat, jejich činnost pro zajištění lepších podmínek pro zvířata nebo dosažené úspěchy. Následně je pomocí dotazníkového šetření provedena analýza povědomí veřejnosti o nejnovějších úpravách zákona OZT, probíhajících kampaních nebo názorech společnosti v oblasti problematiky týrání zvířat. V závěru jsou dle použitých metod syntézy a komparace vyhodnoceny stěžejní poznatky a navržena opatření, která mohou být přijata k odstranění nedostatků nebo zlepšení právní úpravy. Dále jsou podány návrhy, jakým způsobem se může veřejnost zapojit a přispět k lepší ochraně zvířat a zamezení týrání zvířat nebo jakým způsobem veřejnost o problematice týrání zvířat informovat.

4.1 Kazuistiky

Teoretická část práce vymezuje přestupky fyzických, právnických a podnikajících fyzických osob v oblasti týrání zvířat dle OZT a uvádí, jakým způsobem jsou řešeny v kapitole 3.10 Odpovědnost za přestupky a jiné správní delikty. Dále teoretická východiska zahrnují kapitolu 3.11, kde je uvedena trestněprávní odpovědnost za týrání zvířat dle trestního zákoníku. V rámci praktické části práce je uvedeno pět konkrétních případů týrání zvířat, které byly spáchány na území České republiky a projednány ve správním nebo soudním řízení. U jednotlivých případů je provedena obsahová analýza, jak v těchto případech správní orgán nebo soud rozhoduje nebo jaké sazby mohou být za protizákonné jednání uloženy. Podkladem pro tvorbu jednotlivých kazuistik jsou zejména rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, která jsou veřejně dostupná na webových stránkách www.vyhledavac.nssoud.cz, dále rozhodnutí z databáze Ústavního soudu nebo rozhodnutí z databáze Justice.cz.

4.1.1 Kazuistika č. 1

U prvního vybraného případu došlo ke spáchání přestupku dle § 27 odst. 2 písm. f) zákona OZT, předešlého znění. Přestupek byl spáchán dne 16. 9. 2020 přibližně v 18 hodin, v obci Hamry nad Sázavou. Obviněná venčila svého psa Versace plemenem bulteriér a neučinila opatření proti jeho úniku. Uniklý pes kousl na chodníku před domem č. p. 522 procházejícího J. P. do lýtka levé nohy. Obviněná tak porušila § 13 odst. 1 zákona OZT, předešlého znění, dle kterého je každý povinen v zájmovém chovu učinit opatření proti úniku zvířat. Případ projednal Městský úřad ve Žďáru nad Sázavou a uznal obviněnou vinnou. Za spáchání přestupku byla správním orgánem obviněné udělena pokuta ve výši 500 Kč a povinnost uhradit náklady řízení ve výši 1 000 Kč.¹¹⁵

4.1.2 Kazuistika č. 2

Dalším vybraným případem je případ spáchání přestupku dle § 27 odst. 1 písm. b) zákona OZT, předešlého znění. K porušení zákona došlo v obci Chmelištná, kdy obviněný opakovaně trubil na koně vedené panem S., v důsledku toho bylo u zvířat bezdůvodně vyvoláno nepřiměřené působení stresových vlivů. Případ byl projednán Městským úřadem Podbořany. Obviněný byl uznán vinným a správním orgánem byla za spáchání přestupku uložena pokuta ve výši 1 000 Kč podle § 27 odst. 12 písm. a) zákona OZT, předešlého znění, a zároveň ustanovena povinnost nahradit náklady řízení ve výši 1 000 Kč.¹¹⁶

4.1.3 Kazuistika č. 3

Třetí vybraný případ byl projednán Magistrátem města Děčín. Obviněná chovatelka psů plemene pražský krysařík se dopustila přestupku tím, že v rámci chovu osmi psů a dvou fen nezajistila přiměřené podmínky pro zachování jejich fyziologických funkcí a biologických potřeb. Nezaručila tak, aby nedocházelo k bolesti, utrpení a poškození zdraví zvířat. Zvířata byla chována v nevhodných podmínkách. Chovatelka nezajišťovala minimální úklid, na podlaze kuchyně se nacházely psí exkrementy a zbytky granulí. Znatelný pach byl zaznamenán v prostorách domu. U zvířat docházelo k ucpávání análních žláz a přerůstání

¹¹⁵ NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. *Rozhodnutí spis. zn. 22 A 78/2021-27*. [online]. [cit. 2022-10-22], Dostupné z: <https://vyhledavac.nssoud.cz/DokumentDetail/Index/703740>

¹¹⁶ NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. *Rozhodnutí spis. zn. 54 A 4/2019-22*. [online]. [cit. 2022-10-22], Dostupné z: <https://vyhledavac.nssoud.cz/DokumentDetail/Index/419570>

drápů. Obviněná tak porušila § 13 odst. 1 s odkazem na § 4 odst. 1 písm. k) zákona OZT, předešlého znění. Dle Magistrátu města Děčín byla uznána vinnou ze spáchání přestupku § 27 odst. 1 písm. b) zákona OZT, předešlého znění. Chovatelce byla za přestupek uložena pokuta ve výši 10 000 Kč dle § 35 písm. b) a § 46 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a dle § 27 odst. 12 písm. a) zákona OZT, předešlého znění. Dále byla obviněná uložena povinnost nahradit náklady řízení dle § 95 odst. 1 zákona o přestupcích ve výši 1 000 Kč.¹¹⁷

4.1.4 Kazuistika č. 4

Dalším případem se zabýval Okresní soud v Trutnově. Přibližně v období od ledna 2017 do 23. března 2017 v H., okr. T., omezoval obviněný na své soukromé farmě umístěné v těsné blízkosti veřejně přístupných cest, kde se nacházelo 100 kusů skotu a 59 ovcí, výživu zvířat. Zvířatům nebylo řádně poskytnuto krmení, voda byla přístupná pouze z napájecího zařízení s volně tekoucí vodou, které nebylo zaopatřeno proti zamrznutí. Dále nebyly zajištěny podmínky pro chov. V prostoru pro krmení byly předměty, o které se zvířata mohla poranit. Vnitřní prostory nebyly pro chov skotu i ovcí dostatečně zabezpečeny a zvířata tak byla vystavena nepříznivým povětrnostním vlivům. Prostor krmiště byl také z velké části zaplněn hromadami nahrnuté podestýlky. Obviněný nezajistil zákonem povinné odstranění uhynulých jedinců z prostor, kde se vyskytoval i zbylý skot a ovce. Dále nesledoval a nekontroloval zdravotní stav zvířat, v případě ohrožení jim neposkytl včas první pomoc nebo nezajistil pomoc veterinární. Zvířatům tak omezoval výživu v rozporu se zákonem OZT, nezajistil vhodné podmínky chovu, které jsou dány veterinárním zákonem, a způsoboval tak zvířatům utrpení. Došlo tak k úhynu 7 krav, 20 telat a 29 ovcí ke dni 23. 3. 2017, následkem jeho nečinnosti způsobil dále úhyn 3 kusů skotu, 1 telete a 2 ovcí v období od 23. 3. 2017 do 18. 4. 2017. Celkově tak uhynulo 10 kusů skotu, 21 telat a 31 ovcí. Obviněný uvedl, že neporušil žádné zákonem stanovené povinnosti a považuje se za odborníka na volný chov zvířat (ekochof). Dle svědkyně však obviněný neměl ke zvířatům žádný vztah a zvířata byla pořízena jako prostředek výdělku, a to pouze ke zpracování dokumentace a získání finančních příspěvků formou dotací. Uvedená svědecká výpověď odpovídala i řadě jiných provedených důkazů. Dle provedených důkazů a fotodokumentace byl považován stav skotu

¹¹⁷ NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. *Rozhodnutí spis. zn. 16 A 38/2021-65*. [online]. [cit. 2022-10-22], Dostupné z: <https://vyhledavac.nssoud.cz/DokumentDetail/Index/705305>

a ovcí za „tristní“. Způsob péče o chovaná zvířata byl zcela nevyhovující, zahrnoval celou řadu různých závažných nedostatků a měl dlouhodobou povahu. Chovatel týral hospodářská zvířata trýznivým způsobem, čin spáchal na větším počtu zvířat a některým jedincům takovým činem přivodil smrt. Obviněný se dopustil týrání zvířat podle § 302 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b), odst. 3 trestního zákoníku, předešlého znění. Rozsudek byl vydán Okresním soudem v Trutnově dne 25. 4. 2019 č. j. 3 T 5/2019-576. Obviněný byl shledán vinným přečinem týrání zvířat a byl odsouzen k peněžitému trestu ve výši 100 000 Kč. Pokud by peněžitý trest nesplnil ve stanovené lhůtě, byl obviněnému uložen náhradní trest odnětí svobody v délce tří měsíců. Dále byl soudem uložen také trest zákazu činnosti v podnikání, a to na dobu pěti let v oblasti chovu hospodářských zvířat.¹¹⁸

4.1.5 Kazuistika č. 5

Uvedený pátý případ byl projednán Okresním soudem ve Strakonících. V přesně nezjištěné době, nejspíše v období od 1. 1. 2019 do 13. 3. 2019 obviněný nastražil v okolí rybníků Slatinka, Věžiško a Věžišťe návnady, které obsahovaly dávky karbamátového pesticidu Karbofuran a pesticidu Endrin. Obviněný se několik let živil chovem ryb na Strakonicku a následným prodejem. Návnady tak byly použity za účelem zahubení škodících živočichů, kteří mohli obžalovanému omezovat provozování chovu ryb. V důsledku toho byli otráveni a uhynuli v období od 9. 3. 2019 do 19. 3. 2019 dva jedinci orla mořského, kteří patří mezi chráněné, kriticky ohrožené druhy, a také dva jedinci krkavce velikého. Jednoho z uhynulých orlů našla pracovnice České společnosti ornitologické, která na základě upozornění od rakouské organizace WWF Austria prověřila místo, kde umístěná vysílačka hlásila na jednom z orlů nulovou hodnotu. Náplní práce České společnosti ornitologické je ochrana a monitoring ptáků ve volné přírodě a k vyhledávání otrávených návnad nebo uhynulých živočichů využívá speciálně vycvičené psy. Uhynulý mořský orel byl nalezen u rybníka Slatinka. Nacházel se v poloze na břiše, měl poloroztažená křídla a z části byl ponořen ve vodě. Dle předchozích zkušeností předpokládala, že byl orel zastřelen nebo otráven. Po následné širší prohlídce okolí byly nalezeny další uhynulá zvířata, a to kočka domácí, káň lesní a liška obecná a skutečnost byla oznámena policii. Další orel mořský byl nalezen o dva dny později zaměstnanci záchranné stanice živočichů v Plzni. Orel si

¹¹⁸ ÚSTAVNÍ SOUD. *Rozhodnutí spis. zn. 3 T 5/2019-576*. [online]. [cit. 2022-10-22], Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-2747-20>

pravděpodobně odnesl otrávenou návnadu na větev borovice. Po zkonsumování došlo k otravě a usmrcení do několika vteřin a orel následně spadl dolů do rákosového porostu u rybníka. Orel mořský byl nalezen v celkové křeči, měl potrhaná křídla a sevřené pařáty. V okolí rybníků bylo dále nalezeno 12 kusů uhynulých ryb a dva uhynulí jedinci krkavce velikého. Dle protokolu Státního veterinárního ústavu Jihlava a provedené pitvy bylo zjištěno, že došlo k intoxikaci orla mořského poté, co pozřel návnadu, která obsahovala smrtelnou dávku jedu karbofuran a k intoxikaci krkavce velikého po pozření návnady se smrtelnou dávkou jedu endrin. Dávka jedu karbofuran způsobí, že zvíře umírá udušením při plném vědomí z důvodu ochrnutí svalstva. Jed endrin naopak působí na centrální nervový systém zvířete a dojde tak ke vzniku silných křečí, zástavě dechu a následnému kómatu. Dle výsledků byly ptáci usmrceni způsobem, který jim způsobil bolest a utrpení. Použitý jed karbofuran obsahuje přípravek Furadan, který byl dříve využíván v zemědělství proti hmyzím škůdcům a od roku 2008 je zakázán. Druhý jed je v ČR také zakázán a oba jsou považovány za vysoce toxické a nebezpečné. U obviněného byla následně provedena domovní prohlídka, a to na základě informace, že obhospodařuje uvedené rybníky. V nedaleké usedlosti obviněného byly za pomoci speciálně vycvičených psů na vyhledání karbofuranu nalezeny ve sklepě nádoby, které obsahovaly injekční stříkačku s nasazenou jehlou, sklenici s fialovým granulátem a sklenici s hnědou kapalinou. Dle následného šetření bylo zjištěno, že fialový granulát je přípravek Furadan obsahující jed karbofuran a hnědá tekutina obsahuje jed endrin. Obviněný uvedl, že tyto látky používá jako jed k hubení myši. Soud tak dle skutečností rozhodl, že obviněný nastražil návnady s jedem k zahubení škůdců v obhospodařovaných rybnících, jejichž výskyt byl majiteli jiných rybníků v okolí potvrzen. Obviněný způsobil bezdůvodně nepřiměřené působení stresových vlivů chemické povahy, zvířata se nemohla tohoto stavu vlastní vůlí zbavit a byla vystresována a odsouzena ke smrti. Podáním otrávených návnad přivodil smrt čtyřem ptákům a týral je trýznivým způsobem. Porušil tak dle § 14 zákona OZT zákaz odchyťávat nebo usmrcovat volně žijící zvířata pomocí jedovatých návnad a jedů v jakýchkoliv formách. Dle § 302 odst. 1, písm. a), odst. 2 písm. b) trestního zákoníku, účinného do 30. 9. 2020, se dopustil týrání zvířat a dle § 299 odst. 2 trestního zákoníku, účinného do 30. 9. 2020, neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami. Dále spáchal zločin z přechovávání omamných a psychotropních látek dle § 284 odst. 2, odst. 4 trestního zákoníku. Soud shledal pachatele vinným a uložil mu trest odnětí svobody na dva a půl roku s podmíněným

odkladem na zkušební dobu tři a půl roku.¹¹⁹ Rozsudek vydaný Okresním soudem ve Strakonících 29. dubna 2021 byl tak prvním případem odsouzení za trávení divoce žijících ptáků v České republice. Rozsudek později potvrdil Krajský soud v Českých Budějovicích, ke kterému se muž odvolal.¹²⁰ Rozsudek se stal pravomocným a pachatel mohl podat pouze dovolání k Nejvyššímu soudu.¹²¹

Obrázek č. 1 – Otrávený orel mořský

Zdroj: www.ekolist.cz¹²²

¹¹⁹ OKRESNÍ SOUD VE STRAKONICÍCH. *Rozhodnutí spis. zn. 5 T 60/2020-328*. [online]. [cit. 2022-10-22], Dostupné z:

<https://www.irozhlas.cz/sites/default/files/documents/f95dae311f84c6b363a21f53b5110de2.pdf>

¹²⁰ KRAJSKÝ SOUD V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. *Rozhodnutí spis. zn. 4 To 386/2021-359*. [online]. [cit. 2022-10-22], Dostupné z:

https://justice.cz/documents/15689/2538253/Si300_2021_pr_4To_386_2021_359.pdf/277d03dd-547a-47b5-a4a8-25f064207979

¹²¹ EKOLIST. *Odvolačí soud potvrdil: za otrávení orlů mořských a krkavců náleží trest*. In: 12. 10. 2021. [cit. 2022-10-22], Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zelena-domacnost/zpravy-zd/odvolaci-soud-potvrdil-za-otraveni-orlu-morskych-a-krkavcu-nalezi-trest>

¹²² Tamtéž.

4.2 Statistická analýza ochrany zvířat proti týrání v ČR

Pro tvorbu statistické analýzy ochrany zvířat proti týrání v ČR z hlediska počtu provedených úředních kontrol, nedodržených požadavků dle zákona OZT, použitých pokusných zvířat nebo soudního projednávání týrání zvířat byla použita zveřejněná data Státní veterinární správy na jejich webových stránkách www.svs-cr.cz a údaje z webového portálu eAGRI.

4.2.1 Analýza provedených úředních kontrol dle druhu činnosti se zvířaty za roky 2010 až 2021

Kontrolní akce a dozor nad ochranou zvířat zajišťuje Státní veterinární správa prostřednictvím jednotlivých inspektorů krajských veterinárních správ. Kontroly jsou prováděny v hospodářstvích, v zařízeních pro chov zvířat (tzn. chovy zájmových zvířat, chovy zvířat vyžadujících zvláštní péči) nebo na místech, kde dochází ke shromažďování zvířat a dalším činnostem se zvířaty, jako jsou například jatka, svody, veřejná vystoupení, obchody se zájmovými zvířaty, útulky, záchrané stanice, zoologické zahrady, cirkusy nebo zařízení provádějící pokusy na zvířatech. Dozorové akce zahrnují i více dílčích kontrol, které jsou provedeny současně v jednom zařízení, například pokud je posuzována rozdílná technologie chovu a různé kategorie zvířat. V rámci dozorové činnosti jsou prováděny plánované kontroly a jejich počet nebo typ vychází z víceletého plánu kontrol, který dále stanovuje minimální roční frekvenci nebo minimální procento kontrolovaných subjektů z celkového počtu. Dle centrálně provedené analýzy rizika jsou navrženy jednotlivé kontroly pohody zvířat v hospodářských chovech zvířat. Mezi kritéria analýzy rizika patří například počet zvířat na hospodářství, druhy chovaných hospodářských zvířat, datum poslední kontroly, nedostatky zjištěné při kontrolách nebo počet přemístěných zvířat na jatky v předchozím roce. Plán kontrolní činnosti je možné upravovat v průběhu roku a mimo plánované kontroly lze provést i kontroly neplánované, a to na základě případné změny v průběhu roku. Jedná se například o hlášené podněty, negativní zjištění v jiných oblastech chovu zvířat nebo kontrolu pokynů, které byly stanoveny k nápravě. Dále probíhají mimořádné kontrolní akce organizované Státní veterinární správou nebo kontroly, které provádí jiný orgán, například Ministerstvo zemědělství, Státní zemědělský intervenční fond atd.¹²³

¹²³ STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVA. *Systém kontrol pohody zvířat*. [online]. [cit. 2022-10-23], Dostupné z: <https://www.svs-cr.cz/wp-content/files/dokumenty-a-publikace/ib2103.pdf>

Dle zpracovaných údajů Státní veterinární správy bylo provedeno nejvíce kontrol za období 2010 až 2021 v roce 2010, a to konkrétně 12 841. Z tabulky č. 1 je patrné, že počet provedených kontrol se v průběhu let snížil téměř na polovinu. Ani rok 2021 nebyl výjimkou, celkově bylo provedeno v této oblasti více než 6 500 kontrol, meziročně tak došlo k poklesu o tři procenta. Kontrolní akce a dozor nad ochranou zvířat byl v letech 2020 a 2021 značně zkomplikován pandemií nákazy covid-19. Rok 2021 byl tak v oblasti úředních kontrol krajských veterinárních správ v České republice jedním z nejnáročnějších v historii. V důsledku pandemie došlo k meziročnímu poklesu kontrol v některých oblastech, nezbytné úkoly se však podařilo zajistit. Blíže provedené kontroly dle druhu činnosti se zvířaty Státní veterinární správa za rok 2021 nespécifikovala, ve výroční zprávě byly uvedeny pouze hodnoty v oblasti chovu zvířat, kontroly v útulcích a záchranných stanicích.¹²⁴ Státní veterinární správa se zabývá převážně kontrolní a dozorovou činností v oblasti hospodářských zvířat. Z dlouhodobého sledování vyplývá, že v posledních letech počet kontrolních akcí u skupiny hospodářských a zájmových zvířat klesá. V roce 2010 byl počet provedených kontrol v rámci chovu zvířat 7 938, v roce 2021 již jen 4 330. Větší pokles kontrol lze zaznamenat u porážek zvířat, přepravy zvířat nebo také u kontrol v rámci obchodování se zvířaty, kdy je počet provedených kontrol oproti roku 2010 až třetinový. Více než o polovinu se také snížil počet kontrol v zařízeních, která provádějí pokusy na zvířatech. Přibližně na stejné úrovni v průběhu sledovaného období 2010 až 2021 se drží provedené kontroly při usmrcování, v útulcích nebo v záchranných stanicích. Největší pokles je zaznamenán v oblasti kontroly veřejných vystoupení, kdy v roce 2010 bylo uskutečněno 1068 kontrol a v roce 2020 již pouze 160 kontrol. Výrazný pokles může být způsoben zejména omezenou činností v oblasti veřejných vystoupení z důvodu pandemie covidu-19. Lockdown a omezení činnosti však nemění skutečnost, že zvířata zůstávala v působení vlivu chovatelů a mohlo tak v některých případech docházet k porušení zákonných podmínek nebo týrání zvířat.¹²⁵

¹²⁴ STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVA. *Výroční zpráva Státní veterinární správy za rok 2021*. [online]. [cit. 2022-10-23], Dostupné z: <https://www.svscr.cz/wp-content/files/dokumenty-a-publikace/Vyrocnizprava-Statni-veterinari-spravy-za-rok-2021.pdf>

¹²⁵ STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVA. *Animal Welfare – Program ochrany zvířat, situace v letech 2010 až 2020*. [online]. [cit. 2022-10-23], Dostupné z: <https://www.svscr.cz/category/dokumenty-a-publikace/prehled-podle-temat/program-ochrany-zvirat/>

Tabulka č. 1 – Počet provedených úředních kontrol dle druhu činnosti se zvířaty

Rok	Chov zvířat	Porážky	Usmrcování	Přeprava	Veřejné vystoupení	Obchod se zvířaty	Pokusy	Útulky	Záchranné stanice	Celkem
2010	7938	758	26	1881	1068	713	186	117	17	12 841
2011	6154	885	42	1086	801	781	198	146	36	10 212
2012	5606	823	37	1044	452	758	221	166	43	9150
2013	5068	675	26	757	441	638	161	171	32	7969
2014	5342	582	24	640	383	636	161	171	33	7972
2015	6184	504	31	456	553	608	131	171	33	8671
2016	5453	429	43	694	451	744	199	198	17	8228
2017	5440	270	41	592	321	420	168	142	21	7415
2018	5420	197	19	507	380	361	143	154	17	7198
2019	5514	317	20	672	320	408	100	131	28	7510
2020	5261	238	22	576	160	286	88	142	12	6785
2021	4330	-	-	-	-	-	-	142	17	6500

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Státní veterinární správy

4.2.2 Analýza zjištěných závad a podaných podnětů k zahájení správního řízení za roky 2010 až 2021

Na základě provedených kontrol byly zjištěny prostřednictvím jednotlivých inspektorů krajských veterinárních správ závady, které se v rámci ochrany zvířat vyskytly. V souvislosti s počtem zjištěných závad je také sledován počet jednotlivých zvířat, kterých se tato závada týká. Kontrolní šetření a hodnocení případů provádí zkušení úřední veterinární lékaři. Inspektoři krajských veterinárních správ musí mít titul MVDr. a doplněné vzdělání dle zákona OZT, dále si musí také prohlubovat odbornou způsobilost prostřednictvím atestace I. stupně, atestace II. stupně nebo dalších kurzů a školení. Dle analýzy, která je uvedena v tabulce č. 2, je patrné, že v průběhu let 2010 až 2020 počet zjištěných závad stoupal, i když počet provedených kontrol od roku 2010 postupně klesal až na polovinu. Nejvíce závad bylo zjištěno v roce 2019, a to v 1475 případech a týkaly se 466 099 zvířat. Nejméně závad pak bylo zaznamenáno v roce 2012, celkem bylo nalezeno 766 závad, které se týkaly 131 424 zvířat. Jednalo se také o druhý nejnižší počet zasažených zvířat závadami v letech 2010 až 2020. Nejvíce zvířat bylo zasaženo závadami v roce 2020, a to až 1 803 740 jedinců a jednalo se druhý nejvyšší počet zjištěných závad za sledované roky, 1422 případů. Konkrétní zjištěné závady pro rok 2021 nebyly Státní veterinární správou zveřejněny.¹²⁶ Na základě zjištění z kontrol postupuje Státní veterinární správa případy, u kterých došlo k porušení předpisů v oblasti ochrany zvířat, jednotlivým obcím s rozšířenou působností. Nejvíce

¹²⁶ STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVA. *Výroční zpráva Státní veterinární správy za rok 2021*. [online]. [cit. 2022-10-23], Dostupné z: <https://www.svscr.cz/wp-content/files/dokumenty-a-publikace/Vyrocní-zprava-Statni-veterinarni-spravy-za-rok-2021.pdf>

podnětů bylo předáno v roce 2019 a to 727, kdy bylo zjištěno i nejvíce případů závad. Nejméně případů bylo postoupeno v roce 2013 a to 368. V souvislosti s narůstajícím počtem zjištěných závad je v průběhu posledních let také postoupeno více případů obcím s rozšířenou působností, i když se počet provedených kontrol výrazně snižuje.¹²⁷

Tabulka č. 2 – Počet zjištěných závad a podaných podnětů k zahájení správního řízení

Rok	Zjištěné závady - počet akcí	Zjištěné závady- počet zvířat	Počet podaných podnětů
2010	791	373 762	442
2011	843	316 336	430
2012	766	131 424	385
2013	779	220 037	368
2014	898	204 419	375
2015	926	901 382	385
2016	1058	142 300	573
2017	952	123 532	530
2018	1217	524 620	589
2019	1475	466 099	727
2020	1422	1 803 740	674
2021	-	-	532

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Státní veterinární správy

4.2.3 Analýza použitých pokusných zvířat za roky 2010 až 2021

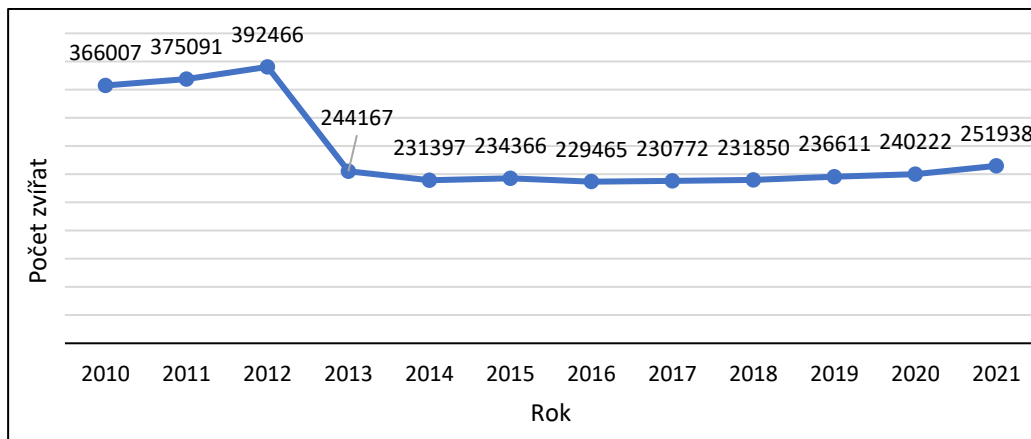
Počet použitých pokusných zvířat k pokusům v České republice stoupal do roku 2012, kdy bylo v zařízeních provádějící pokusy na zvířatech použito nejvíce zvířat za období od 2010 až 2021, a to 392 466 zvířat. V roce 2013 počet použitých zvířat k pokusům klesl na 244 167 jedinců. Pokles způsobila novela zákona OZT, v rámci které byly značně upraveny části zákona zabývající se pokusy. Do zákona byly transformovány požadavky nové evropské směrnice na ochranu zvířat používaných pro vědecké účely s účinností od 1. 1. 2013.¹²⁸ V roce 2016 bylo použito pro pokusy 229 465 zvířat a bylo tak použito nejméně jedinců za

¹²⁷ STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVA. *Animal Welfare – Program ochrany zvířat, situace v letech 2010 až 2020*. [online]. [cit. 2022-10-23], Dostupné z: <https://www.svscr.cz/category/dokumenty-a-publikace/prehled-podle-temat/program-ochrany-zvirat/>

¹²⁸ SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2010/63/EU ze dne 22. září 2010 o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely. [online]. [cit. 2022-10-24], Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:276:0033:0079:CS:PDF>
<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:276:0033:0079:CS:PDF>

sledované období. Od roku 2016 začal počet pokusných zvířat pomalu narůstat a v roce 2021 bylo spotřebováno k pokusným účelům 251 938 jedinců.¹²⁹

Graf č. 1 – Počet použitých zvířat pro pokusy

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z webového portálu eAGRI

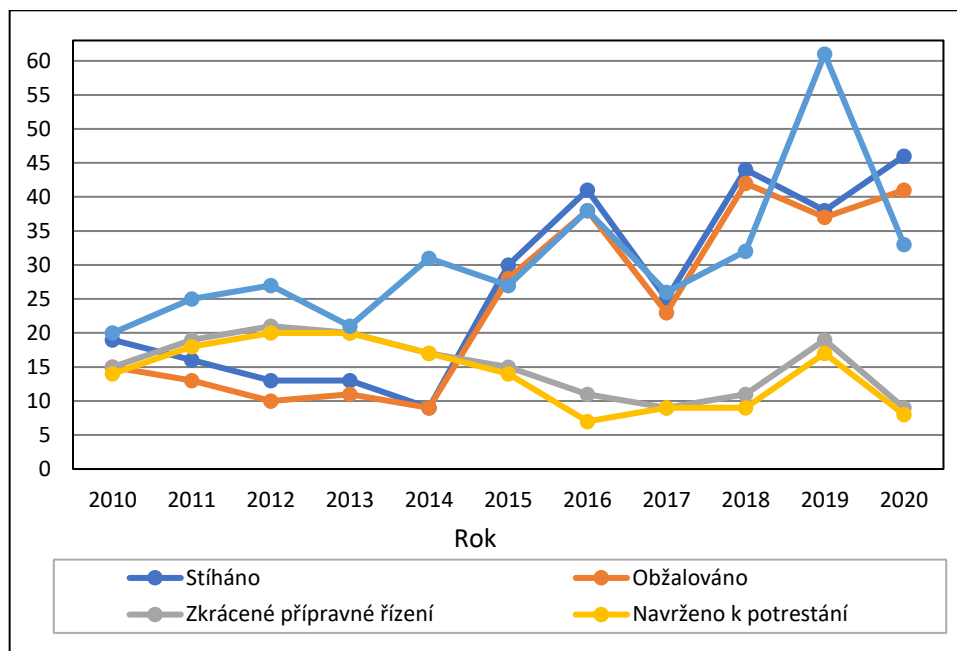
4.2.4 Analýza soudního projednávání týrání zvířat za roky 2010 až 2020

V grafu č. 2 je uvedeno soudní projednávání týrání zvířat dle § 302 trestního zákoníku v České republice. Pro tvorbu grafu byla využita data Státní veterinární správy, které poskytly informace odbor informatiky Ministerstva spravedlnosti ČR podle údajů státních zastupitelství a soudů. Trestní řízení probíhají i na přelomu roku, dochází tedy k nesouladu mezi počtem obžalovaných a počtem odsouzených. V průběhu sledovaného období let 2010 až 2020 se zvyšuje počet stíhaných osob, obžalovaných i odsouzených osob. Nejvíce bylo odsouzeno osob v roce 2019, celkově 61. Důvodem může být skutečnost, že za rok 2019 bylo zjištěno nejvíce případů závad při provedených kontrolách inspektory krajských veterinárních správ a bylo podáno i nejvíce podnětů. V roce 2010 bylo odsouzeno nejméně osob za roky 2010 až 2020, a to 20 pachatelů.¹³⁰

¹²⁹ EAGRI. *Přehled zvířat použitých k pokusům – tabulky. ČR: Přehled druhů zvířat a jejich spotřeby k pokusným účelům v letech 1994–2020 a rok 2021.* [online]. [cit. 2022-10-20], Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/pokusna-zvirata/prehled-zvirat-pouzitych-k-pokusum/tabulky/>

¹³⁰ STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVA. *Animal Welfare – Program ochrany zvířat, situace v letech 2010 až 2020.* [online]. [cit. 2022-10-23], Dostupné z: <https://www.svscr.cz/category/dokumenty-a-publikace/prehled-podle-temat/program-ochrany-zvirat/>

Graf č. 2 – Soudní projednávání týrání zvířat

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Státní veterinární správy

4.3 Kampaně za ochranu zvířat

V České republice existují různé spolky a organizace, které se snaží prosazovat a hájit práva a zájmy zvířat, a to jak zvířat domácích, tak i hospodářských, divokých nebo zvířat v zájmovém chovu. Prostřednictvím nejrůznějších kampaní a projektů upozorňují na nejzávažnější případy ohrožení zvířat, organizují finanční sbírky na podporu útulků a postižených zvířat nebo organizují a nabádají k podpisu nejrůznějších petic k zajištění dobrých životních podmínek zvířat. V rámci své činnosti také vybízejí společnost ke správnému chování ke zvířatům, darování finančních darů na ochranu zvířat nebo k dobrovolné činnosti.

Nadace na ochranu zvířat

Jednou z organizací je Nadace na ochranu zvířat, která ze získaných finančních prostředků podporuje různé projekty a aktivity na ochranu zvířat, útulky pro psy a kočky a záchrané stanice pro handicapované volně žijící živočichy. Zajišťuje pomoc v případě živelních katastrof a podobných krizových událostí pomocí organizování finančních i materiálních sbírek. Zaměřuje se také na vzdělávání, osvětu a šíření informací o zvířatech, o jejich životě a přirozených potřebách. Vydává vzdělávací materiály, pořádá vzdělávací akce nebo informační kampaně. Podává podněty k řešení případů týrání zvířat kompetentním orgánům a prosazuje přijetí takových zákonů, které zaručují zvířatům lepší ochranu. Mezi její nedávné akce patří „Letní kampaň na podporu záchraných stanic“, která umožňovala přispět dle výběru na určité záchrané stanice v České republice. V rámci kampaně bylo na webových stránkách nadace zveřejněno video, které přibližovalo činnost jednotlivých záchraných stanic. Dále byla uskutečněna kampaň s názvem „Pomozte naplnit misky v útulcích 2021“ za pomoci společnosti Mars Czech s.r.o., výrobce krmiva pro psy a kočky, a doprovodných aktivit, které zajistil například Globus nebo Ahold. Jednalo se tak již o 13. ročník kampaně, který má za cíl zlepšit situaci psů a koček v útulcích a současně podporuje vzdělávání veřejnosti v oblasti problematiky útulků. Tato kampaň probíhá každoročně již od roku 2009 a je jedinou aktivitou svého druhu na území ČR. Do kampaně se zapojil každý, kdo nakoupil krmivo od značek Pedigree® a Whiskas® nebo zaslal dárcovskou SMS. Díky této kampani bylo rozděleno do 24 útulků více než 35 tun suchého krmiva pro psy a kočky od těchto značek. Nadace na ochranu zvířat také upozorňuje na používání zábavní pyrotechniky, která ohrožuje zejména domácí, hospodářská a volně žijící zvířata. Zábavní pyrotechnika způsobuje značné výbuchy, hluk, zápach, světlo a znečišťuje ovzduší, vodu a půdu.

Neočekávané výbuchy způsobují u zvířat zmatek a vyvolávají úzkost, strach a stres. U explozí pyrotechniky lze v některých případech zaznamenat hodnotu až 190 dB, která přesahuje o 110 – 115 dB hranici poškození lidského sluchového ústrojí. Hranice, kdy je poškozen sluch zvířat, je však ještě nižší. Zvířatům, která jsou příliš blízko výbuchů, může pyrotechnika způsobit popáleniny nebo poškodit oči. Zvířata jsou z nadměrného hluku a výbuchů vyděšená, schovávají se a snaží se uniknout. Může dojít ke slepé panice, díky které se zvířata vážně zraní, přivodí si doživotní trauma a mohou fyzickým či psychickým následkům podlehnout. Zejména psi a kočky mohou utéct a ztratit se. V lepších případech pak skončí v útulcích nebo odchyťových stanicích, bohužel často se již nenajdou. Pyrotechnika ohrožuje také volně žijící zvířata nebo zvířata na farmách. Volně žijícím zvířatům může způsobit různá zranění. Zvířata prchají a opouštějí své úkryty a teritoria, v panice se více střetávají s motorovými vozidly či vlaky. Ptáci narážejí do budov, skel, pevných ploch nebo drátů elektrického vedení. Zbytky pyrotechniky, které zůstanou ve vodě, mohou ohrozit vodní ptáky a ryby.¹³¹

Svoboda zvířat

Svoboda zvířat je celostátní nezisková organizace, která se zabývá ochranou práv zvířat již od roku 1993. Organizace podává připomínky k návrhům zákonů nebo vyhláškám týkajících se ochrany zvířat, zpracovává návrhy na zlepšení podmínek zvířat, jedná s úřady a účastní se i správních řízení. Dále také organizuje petiční akce, demonstrace nebo přednášky. Uděluje mezinárodní certifikáty Humánní kosmetický standard (HCS) a Humánní standard pro prostředky pro domácnost (HHPS) českým a slovenským společnostem, a uděluje certifikát Obchod bez kožešin. Od roku 2000 také při této organizaci působí Sekce na ochranu koček, která se věnuje opuštěným kočkám a snaží se pro ně najít nový domov.¹³² Organizace uskutečnila například kampaň „Cirkusy bez zvířat“. Cílem kampaně bylo prosadit zákaz využívání všech druhů divokých zvířat v cirkusech. V rámci kampaně byly uvedeny názory odborníků z ochlasti chovu zvířat a odborné zahraniční studie. Do kampaně se zapojili známé osobnosti i celá společnost a sdíleli požadavek cirkusů bez zvířat na sociálních sítích. Pro podporu kampaně uvedli některé známé osobnosti své důvody, proč usilovat o cirkusy bez zvířat a bylo natočeno i propagační video. V rámci novely zákona

¹³¹ NADACE NA OCHRANU ZVÍŘAT. *Projekty a kampaně*. [online]. [cit. 2022-11-6]. Dostupné z: <https://www.ochranazvirat.cz/category/projekty-a-kampane/>

¹³² SVOBODA ZVÍŘAT. *O nás*. [online]. [cit. 2022-11-6]. Dostupné z: <https://svobodazvirat.cz/o-nas/>

OZT je od 1. ledna 2022 zakázáno provádění drezúry i u nově narozených jedinců všech druhů volně žijících zvířat (viz kapitola 3.8.3. Ochrana zvířat při veřejných vystoupeních).¹³³ Zákaz drezúry se však nijak nedotýká starších zvířat, ta mohou ve výcviku pokračovat stejným způsobem. Dále se nezisková organizace Svoboda zvířat zapojila například do prosazení zákazu kožešinových farem v ČR, zákazu testování kosmetiky a jejích složek na zvířatech v ČR nebo zákazu obchodování s výrobky z tuleňů v EU, a byla nápomocna i u mnohých jiných případů ochrany zvířat proti týrání. Podílela se také na kampani „Za pokusy bez zvířat“, do které se zapojily organizace z celé Evropy, aby společně bojovaly za modernizaci vědy a ukončení pokusů na zvířatech. Kampaň vyzývá Evropskou komisi, aby posílila, změnila nebo zavedla některá nařízení, například posílení zákazu testování kosmetických přípravků na zvířatech, postupné ukončení všech pokusů na zvířatech v EU nebo změnu předpisu EU o chemických látkách, aby byly všechny chemické látky vyráběny bez přidání nových požadavků na testování na zvířatech. V rámci kampaně probíhal sběr podpisů pro Evropskou občanskou iniciativu, prostřednictvím které mohou evropští občané vyzvat Evropskou komisi, aby navrhla novou legislativu k určitému problému. Podmínkou je podpis nejméně 1 milionu občanů EU, celkově se podařilo v průběhu celoevropské kampaně nasbírat 1 413 383 podpisů.¹³⁴

Obrázek č. 1 – Typ pokusu: Test oční dráždivosti

Zdroj: www.netestovanonazviratech.cz¹³⁵

¹³³ SVOBODA ZVÍŘAT. *Cirkusy bez zvířat*. [online]. [cit. 2022-11-6], Dostupné z: <https://www.cirkusybezzvirat.cz/>

¹³⁴ SVOBODA ZVÍŘAT. *Za pokusy bez zvířat*. [online]. [cit. 2022-11-6], Dostupné z: <https://zapokusybezzvirat.cz/>

¹³⁵ SVOBODA TVÍŘAT - NETESTOVÁNO NA ZVÍŘATECH. *Testování na zvířatech*. [online]. [cit. 2022-11-6], Dostupné z: <https://www.netestovanonazviratech.cz/testovani-na-zviratech/>

S kampaní za Evropu bez pokusných zvířat souvisí také program Leaping Bunny organizace Cruelty Free International, který Svoboda zvířat podporuje. V rámci programu Leaping Bunny je udělován jediný mezinárodní certifikát, který zaručuje netestování na zvířatech. Pokud je na výrobku uvedeno logo Leaping Bunny („skákající králíček“), tak samotný výrobek ani jeho jednotlivé ingredience nebyly testovány na zvířatech. Od roku 2013 je dle nařízení EU zakázán prodej kosmetiky testované na zvířatech. V nařízení jsou však nesrovnalosti a některé kosmetické výrobky mohou nadále obsahovat složky nově otestované na zvířatech. Certifikát mohou získat na dobu jednoho roku pouze produkty, u kterých není ani jedna složka výrobku otestovaná na zvířatech, a to ve všech fázích výroby. Uděluje ho nezávislá kontrolní společnost, která provádí i kontroly dodržování pravidel a spotřebitelům tak nabízí spolehlivou značku. Certifikát získala například česká značka Manufaktura, dále pak značka Dermalogica nebo Garnier.¹³⁶

Obrázek č. 2 – Certifikát Leaping Bunny

Zdroj: www.netestovanonazviratech.cz¹³⁷

Svoboda zvířat se v současné době zabývá kampaní „Za Evropu bez kožešin“, v rámci které je možné připojit svůj podpis a docílit tak zákazu kožešinových farem i v ostatních státech Evropské unie a prodej kožešinových výrobků v celé EU. Další probíhající iniciativou je celoevropská petice za jmenování eurokomisaře pro dobré životní podmínky zvířat, kterou organizace spustila spolu s dalšími patnácti evropskými organizacemi. Na svých webových stránkách upozorňuje na nedodržování zájmů zvířat ze strany EU nebo silící ekonomické tlaky a nabádá k podpisu petice.¹³⁸ V rámci kampaně „Za silnější hlas zvířat v Evropě“ je možné petici podepsat na webových stránkách www.euforanimals.eu/cs, kde je uveden

¹³⁶ SVOBODA TVÍŘAT - NETESTOVÁNO NA ZVÍŘATECH. *O nás*. [online]. [cit. 2022-11-6], Dostupné z: <https://www.netestovanonazviratech.cz/o-nas/>

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ SVOBODA TVÍŘAT. *Petice*. [online]. [cit. 2022-11-6], Dostupné z: <https://svobodazvirat.cz/petice/>

obecný přehled a evropští poslanci, kteří tuto kampaň podporují. Na webových stránkách jsou také uvedeny důvody, proč petici podepsat a aktuální počet podpisů. Mezi hlavní důvody patří například skutečnost, že zájmy průmyslu by neměly převládat nad požadavky občanů. Pro některé druhy zvířat není stanovena konkrétní legislativa a jsou tak bez právní ochrany nebo zajištění vyšší priority pro ochranu zvířat v agendě EU.¹³⁹

OBRAZ - Obránci zvířat

Organizace vznikla v roce 2015, kdy zahájila kampaň za zákaz kožešinových farem v ČR. Další kampaní, kterou Obránci zvířat spustili, byla kampaň za legislativní zákaz klecového chovu slepic. V rámci kampaně byla zveřejněna videa se záběry z českých klecových chovů. V záběrech byly ukázány podmínky chovu nosnic v klecích. Slepice jsou zavřené v malé kleci, kde je jich umístěno přibližně dvacet a na každou tak připadá prostor o málo větší než je papír A4. Nejsou dodrženy podmínky pro jejich přirozené potřeby, chování a ochranu, a není tak zajištěn spokojený život zvířat. Nosnice nemohou zcela roztáhnout křídla, ani se proběhnout či popelit. Skrz mříže se také musí natahovat pro zrní, mají tak častokrát odrané peří na krku až na kůži. Málo prostoru a nemožnost popelení způsobuje, že se slepice odírají o klec, což vede ke ztrátě peří a mnohým zraněním. Bolest jim způsobuje také stání na pletivu a každá slepice má pro sebe pouze 15 cm délky hřadu. Na kampaň reagovaly některé řetězce supermarketů a přislíbily zákaz prodeje vajec z klecového chovu od roku 2025. V regionech byla zahájena tzv. Slepíčí tour a závěr kampaně zakončila Výzva poslancům - Měsíc v kleci před Poslaneckou sněmovnou a Výzva senátorům. Po dobu jednoho měsíce se střídali dobrovolníci v instalované kleci před Poslaneckou sněmovnou. V kleci bylo umístěno devatenáct soch slepic v nadživotní velikosti a nebylo tak možné se v kleci pohybovat. Výzvy se zúčastnili i některé slavné osobnosti a cílem bylo přesvědčit poslance o ukončení klecového chovu. Kampaň byla úspěšná a zákaz klecových chovů byl přijat. Klecové chovy slepic tak v České republice skončí k roku 2027.¹⁴⁰

¹³⁹ # EU FOR ANIMALS. *Za silnější hlas zvířat v Evropě*. [online]. [cit. 2022-11-6], Dostupné z: <https://www.euforanimals.eu/cs>

¹⁴⁰ OBRÁNCI ZVÍŘAT. *Zákaz klecí*. [online]. [cit. 2022-11-7], Dostupné z: <https://www.obrancizvirat.cz/kampane/zakazkleci/>

Obrázek č. 3 – Výzva poslancům - Měsíc v kleci

Zdroj: www.zpravy.aktualne.cz¹⁴¹

V současné době organizace Obránci zvířat vede kampaň za zlepšení životních podmínek rychlokuřat. V průběhu několika desítek let se zkracovala doba chovu kuřat, vyvinula se tak tzv. “rychlokuřata“, která mohou nabrat více než 2 kilogramy za 5 týdnů a stále se jedná o mláďata. Častokrát prudký nárůst svaloviny nezvládají a umírají ještě před převozem na jatka. Rychlokuřata jsou chována v halách s mnoha jedinci, kde je špína, vlhko a podestýlka je nasáklá výkaly. Díky své váze nejsou schopná mnohdy unést svoje vlastní tělo a v přeplněné hale tak většinu života prosedí. Znečištěná podestýlka způsobuje kuřatům bolestivé popáleniny na nohou a v oblasti břicha. Náporům obrovského těla je způsobeno lámání kostí, selhání orgánů a bolet při každém pohybu. Dochází tak k úmrtí kuřat, protože se nedokážou dostat k potravě nebo vodě. V České republice se chová přibližně 140 milionů kuřat ročně a ve většině případů se jedná o přešlechtěná rychlokuřata. Cílem jsou pouze ekonomické zájmy a účelem rychlokuřat je tak co nejrychleji a nejvíce vyrůst, i když tento chov způsobuje zvířatům stres, nemoci a utrpení. V rámci ochrany kuřat byl vytvořen závazek European Chicken Commitment (dále jen ECC) pro obchodní řetězce, potravinářské firmy, restaurace a další instituce. Závazek upravuje nové standardy pro chov tzv.

¹⁴¹ PATOČKOVÁ, Tereza. *Zavírají se do klece, aby z nich dostali slepice. Přidal se i Tomáš Klus*. [online]. In: 19. 6. 2020. [cit. 2022-11-7], Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/zaviraji-se-do-klece-aby-z-ni-dostali-slepice/r~51e84fb6b00511ea8b230cc47ab5f122/>

brojlerových kuřat, které je třeba splnit do roku 2026, pokud se firma k závazku připojila. Mezi hlavní podmínky patří například zajištění, aby se kuře správně vyvíjelo a rostlo běžným způsobem, menší množství kuřat v chovu, lepší osvětlení umožňující střídání dne a noci, přirozené prostředí vhodné k aktivitě - klovací substráty a bidla nebo zákaz klecí a patrových systémů. Závazek ECC se již rozhodly dodržovat obchodní řetězce a potravinářské firmy z celého světa. K požadavkům se zavázal již řetězec rychlého občerstvení Bageterie Boulevard a Subway nebo také společnost IKEA, Marks and Spencer, Unilever a další. Kampaně nabádá, aby společnost vyzvala i další firmy k odstoupení od prodeje tzv. rychlokuřat a k zavázání se k podmínkám ECC.¹⁴²

Obrázek č. 4 – Rychlokuře neschopné pohybu

Zdroj: www.rychlokurata.cz¹⁴³

Organizace obránci zvířat také upozorňuje na hrozící nebezpečí zvířatům v letních dnech, kdy jsou ponechávána v autech. Dále také na hrozící nebezpečí zvířatům používáním zábavní pyrotechniky nebo na nelegální množírny. Téměř ke každé kampani organizace vytvořila propagační videa, kterých se účastní a upozorňují na problém známé osobnosti. Jednotlivé kampaně na ochranu zvířat se tak lépe dostávají do povědomí celé společnosti.¹⁴⁴

¹⁴² OBRÁNCI ZVÍŘAT. *Rychlokuřata*. [online]. [cit. 2022-11-10], Dostupné z: <https://www.rychlokurata.cz/>

¹⁴³ Tamtéž.

¹⁴⁴ OBRÁNCI ZVÍŘAT. *Kampaně*. [online]. [cit. 2022-11-10], Dostupné z: <https://www.obrancizvirat.cz/kampane/>

Hlas zvířat

Mezi další organizace zabývající se ochranou zvířat patří nezisková organizace Hlas zvířat, která vznikla v roce 2018 a jejími členy jsou advokáti, právníci a studenti práv, a další odborníci v oblasti ochrany zvířat a přírody, kteří se podíleli na tvorbě, přípravě a prosazení novelizace zákona OZT. Spolek se v minulosti připojil ke kampani Cirkusy bez zvířat a k tvorbě otevřeného dopisu, který sepsaly organizace na ochranu zvířat jako reakci na šíření nepravdivých údajů ze strany zastánců cirkusů. Dále propaguje kampaň „Konec doby klecové“, kterou zahájila organizace Compassion in World Farming s cílem ukončit klecový chov hospodářských zvířat po celé EU. Hlas zvířat se věnuje již pátým rokem problematice nelegálních množíren. Ve spolupráci s investigativním pořadem Televize Seznam Černota byla vytvořena série šesti dílů, které ukazují praktiky prodejců zvířat z množíren, i samotné prostředí a podmínky chovu, dále uvádějí rozhovory s odborníky a upozorňují, na co si dát při koupi domácího mazlíčka pozor. Do kampaně se zapojili samotný Seznam, který při premiéře prvního dílu domovské straně uzavřel svého maskota do klece a na službě Sbazar v kategorii zvířata přidal upozornění, že se může jednat o zvíře z množírny a doporučení při koupi zvířete. Dále organizace upozorňuje na ochranu volně žijících zvířat. Jedná se o kampaň Stop sečení srnčat, která upozorňuje na ohrožení mláďat srn.¹⁴⁵ Zejména v období od května do začátku července ponechávají srny svá mláďata ukryta na loukách ve vysoké trávě. V této době dochází také k sečení travního porostu. Ukryté srnče instinktivně zůstává přikrčené k zemi a neutíká. Následkem sekání tak častokrát dochází k usmrcení nebo těžkému poranění. Mohou být ohrožena i další zvířata například mláďata zajíců, bažantů, a nebo křepelky, koroptve, hadi i obojživelníci. Zemědělci mají povinnost dle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti ohlásit termíny sečení a myslivci mají dle zákona louky před sečením procházet. Mnohdy k dodržení těchto povinností nedochází, i když v obou případech hrozí sankce až do výše 500 000 Kč. Nedodržení podmínek může kdokoliv ohlásit jednomu ze správních orgánů, a to buď České inspekci životního prostředí, Ministerstvu zemědělství, Ministerstvu životního prostředí nebo Státní veterinární správě. V rámci kampaně byla vytvořena videa, proběhl sběr hlasů pro petici a v červenci roku 2022 byl zveřejněn i krátký animovaný film, který upozorňuje na tento druh nebezpečí pro volně žijící zvířata. Cílem je rozšířit danou problematiku mezi veřejnost a zajištění změn, které by vedly k větší ochraně zvěře. Nabízí se různá řešení na zlepšení ochrany zvířat před sečením

¹⁴⁵ HLAS ZVÍŘAT. *Kampaně*. [online]. [cit. 2022-11-11], Dostupné z: <https://www.hlaszvirat.cz/kampane>

travních porostů například kontrola dodržování podmínek, které jsou stanoveny zemědělcům a myslivcům nebo dotační podpora kombinovaných opticko-akustických plašičů a dronů na vyhledávání mláďat.¹⁴⁶ Dále organizace uskutečnila kampaň „Kůň není stroj“, která usiluje o zákaz koňmi tažených kočárů. Pohyb po rušných centrech měst je pro zvířata velice stresující, dýchají zplodiny z automobilové dopravy, z betonových cest mají problémy s končetinami, v městské dopravě dochází k nehodám a poranění zvířat, jsou vystaveny neblahému počasí, zejména v létě, kde nemají zajištěn dostatek vody a odpočinku. V rámci kampaně byla vytvořena petice za zákaz kočárů tažených koňmi ve městech České republiky, která získala až 12 tisíc podpisů.¹⁴⁷ Na základě petice bude od 1. 1. 2023 omezen provoz koňských povozů v centru Prahy, budou zrušeny stanoviště na Staroměstském náměstí a ve Stromovce. Praha se tak připojí k ostatním světovým městům, která koňské povozy zakázaly či omezily.¹⁴⁸

Pomoc zvířatům na Ukrajině

Probíhající válkou na Ukrajině jsou ohrožena také zvířata. Občané České republiky mohou zaslat finanční podporu prostřednictvím sbírkového konta pražské ZOO nebo si zakoupit benefiční prohlídku s chovatelem. Pomoc se tak dostane ke zvířatům v ukrajinských zoologických zahradách. Do sbírky se zapojily členské organizace Unie českých a slovenských zoologických zahrad a ke 31. 10. 2022 bylo vybráno 4 984 878,34 Kč. Z finančních prostředků je zajištěno zejména krmení pro zvířata, veterinární a chovatelské vybavení jako jsou svítilny, baterie, powerbanky, hasicí přístroje, kanystry, hygienické potřeby nebo ošacení.¹⁴⁹ Dále je možné finančně přispět na organizaci UA Animals, která rozesílá příspěvky do útulků po celé zemi, a dalším organizacím a sbírkám. Je možné se zapojit i jako dobrovolník například zapsáním k dočasné či trvalé péči o ukrajinská zvířata dovezená do ČR.¹⁵⁰

¹⁴⁶ STOP SEČENÍ SRNČAT. [online]. [cit. 2022-11-11], Dostupné z: <http://www.stopsecenisrncat.cz/>

¹⁴⁷ HLAS ZVÍŘAT. *Kůň není stroj*. [online]. [cit. 2022-11-11], Dostupné z: <http://kunnenistroj.cz/>

¹⁴⁸ PRAHA.EU. *Praha nebude od roku 2023 podporovat koňské povozy na Staroměstském náměstí a ve Stromovce*. [online]. [cit. 2022-11-11], Dostupné z:

https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/praha_nebude_od_roku_2023_podporovat.html

¹⁴⁹ ZOO PRAHA. *ZOO Praha na pomoc Ukrajině*. [online]. In: 27. 4. 2022. [cit. 2022-11-11], Dostupné z: <https://www.zoopraha.cz/aktualne/ostatni-clanky/13345-zoo-praha-na-pomoc-ukrajine>

¹⁵⁰ PRAHA.EU. *Pomoc zvířatům na Ukrajině*. [online]. In: 29. 3. 2022. [cit. 2022-11-11], Dostupné z: <https://pomocukrajine.praha.eu/cz/nabizim-pomoc-clanek/63/pomoc-zviratum-na-ukrajine>

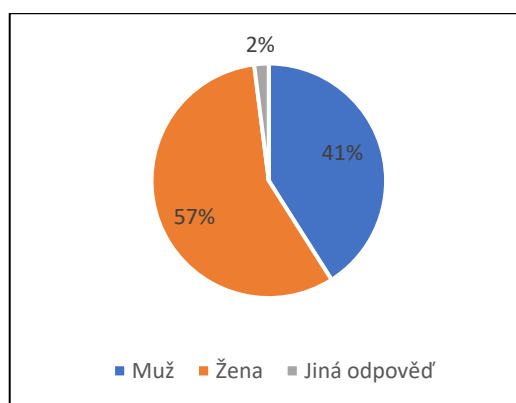
4.4 Dotazníkové šetření o povědomí respondentů o ochraně zvířat proti týrání

Pro analýzu povědomí veřejnosti o ochraně zvířat proti týrání byla použita metoda kvantitativního výzkumu, konkrétně bylo pro analýzu vybráno dotazníkové šetření. Dotazník byl vytvořen na serveru www.survio.cz a distribuce byla provedena prostřednictvím sociální sítě Facebook nebo pomocí e-mailu. Dotazníkové šetření je zcela anonymní a byla stanovena hranice 100 respondentů. Nejdříve jsou uvedeny čtyři otázky, které rozlišují strukturu respondentů dle jejich pohlaví, věku, místa bydliště a dosaženého vzdělání. Dále dotazníkové šetření obsahuje 18 otázek, které se zabývají ochranou zvířat proti týrání, například z hlediska testování produktů na zvířatech, prodeje výrobků s pravou kůží, problematiky klecových chovů, chovů tzv. rychlokuřat nebo rituálních porážek, dále pak povědomí o pravidlech při koupi zvířat, ochrany volně žijících zvířat, ohrožení koní při tažení povozů, ohrožení zvířat na Ukrajině.

4.4.1 Struktura respondentů

Dotazníkového šetření se celkem zúčastnilo 100 respondentů, z toho odpovědělo na dotazníkové šetření 57 % žen, 41 % mužů a 2 % respondentů se zařadili pod jinou odpověď.

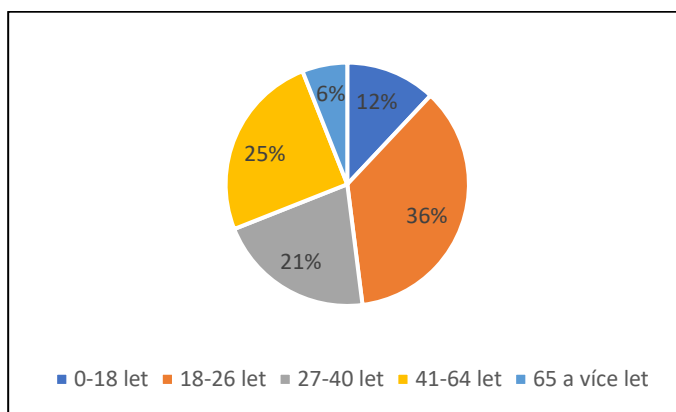
Graf č. 3 – Struktura respondentů dle pohlaví

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Nejvíce se zúčastnilo dotazníkového šetření respondentů z věkové kategorie 18-26 let, a to 36 %. Dále pak odpovědělo 25 % z věkové kategorie 41-64 let a 21 % z kategorie 27-40 let. Respondentů z věkové kategorie do 18 let se zúčastnilo 12 %. Nejméně se na dotazníkovém šetření podílela věková skupina 65 a více let, a to pouze 6 %.

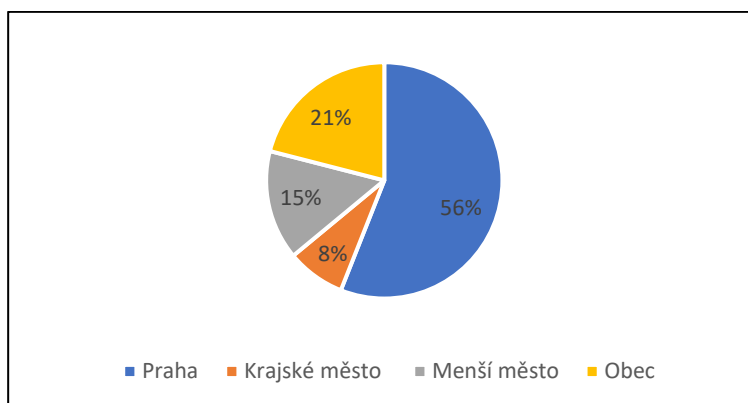
Graf č. 4 – Struktura respondentů dle věku

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Dle grafu č. 5 nejvíce respondentů žije v Praze, a to 56 %. Dále žije 21 % v obci, 15 % v menším městě a pouze 8 % v krajském městě.

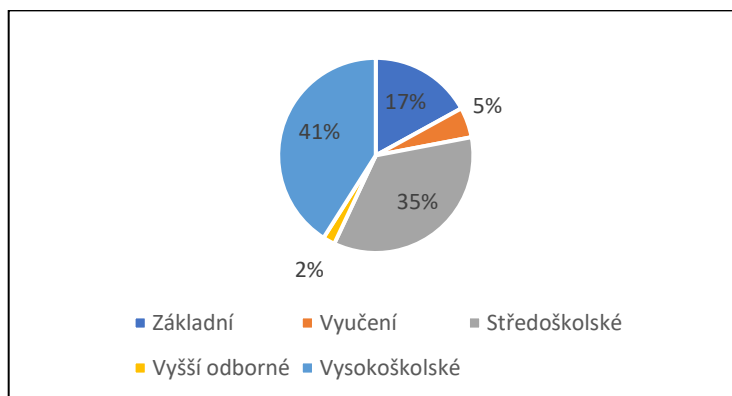
Graf č. 5 – Struktura respondentů dle místa bydliště

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Poslední otázka související se strukturou respondentů se zabývá nejvyšším dosaženým vzděláním. Vysokoškolské vzdělání dosáhlo 41 % dotázaných. Z grafu č. 6 je patrné, že 35 % respondentů dosáhlo středoškolského vzdělání a 17 % základního vzdělání. Dosažené vzdělání vyučení tvoří 5 % a vyšší odborné 2 %.

Graf č. 6 – Struktura respondentů dle nejvyššího dosaženého vzdělání

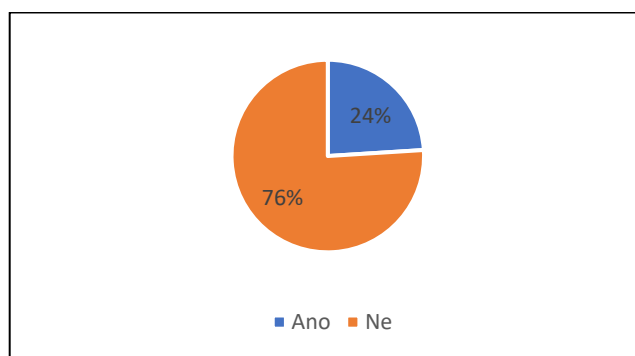

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

4.4.2 Výsledky šetření

OTÁZKA: Znáte logo Leaping Bunny, které označuje netestovanou kosmetiku na zvířatech? Z celkového počtu respondentů zná logo Leaping Bunny 24 % dotázaných a 76 % se s pojmem nesetkalo. Logo Leaping Bunny v současné době propaguje organizace OBRAZ – Obránci zvířat prostřednictvím sociálních sítí. K propagaci se také připojili některé známé osobnosti na sociální síti Instagram. Lze tak předpokládat, že s logem Leaping Bunny je spíše obeznámena mladší skupina respondentů.

Graf č. 7 – Logo Leaping Bunny

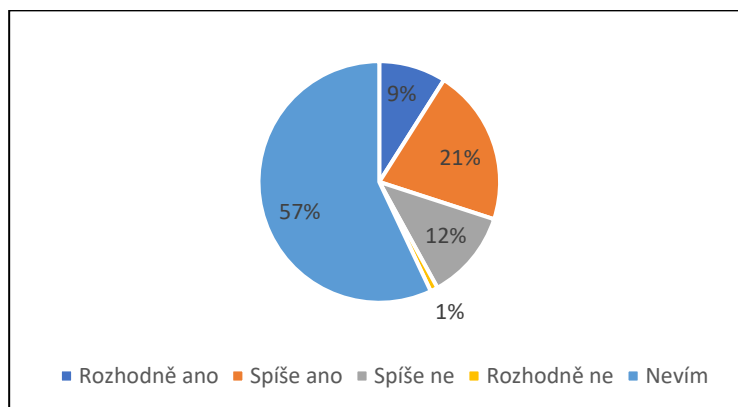

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

OTÁZKA: Kupujete produkty netestované na zvířatech?

Z grafu č. 8 vyplývá, že 57 % respondentů neví, zda při nákupu kupuje produkty netestované na zvířatech. Produkty netestované na zvířatech kupuje spíše 21 % a rozhodně je pořizuje 9 % dotázaných. Odpověď spíše ne uvedlo 12 % respondentů a odpověď rozhodně ne 1 %.

Graf č. 8 – Koupě produktů netestovaných na zvířatech

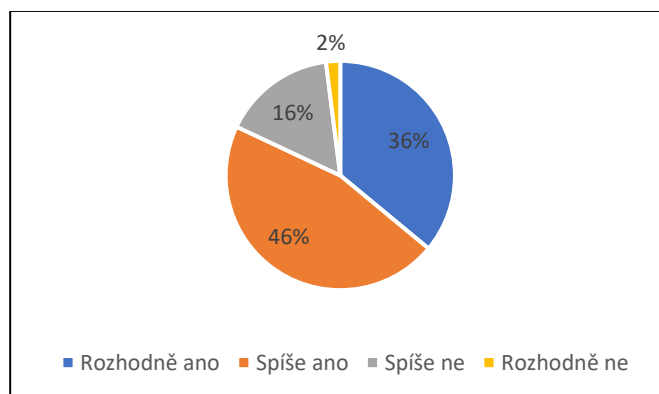

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

OTÁZKA: Podpořili byste úplný zákaz testování na zvířatech?

Dle analýzy dat vyplývá, že 36 % respondentů by rozhodně podpořilo úplný zákaz testování na zvířatech, 46 % by také spíše podpořilo úplný zákaz testování na zvířatech. K podpoření nakloněno 16 % dotázaných a úplný zákaz by rozhodně nepodpořili 2 % zúčastněných dotazníkového šetření.

Graf č. 9 – Zákaz testování na zvířatech

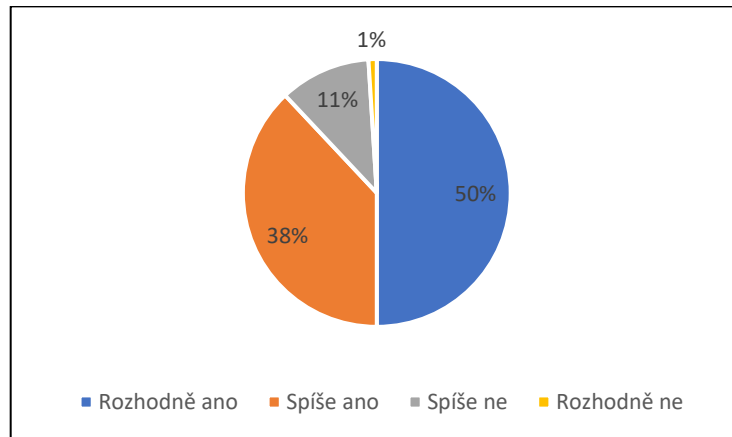

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

OTÁZKA: V ČR platí zákaz kožešinových farem od února 2019. Podpořili byste zákaz kožešinových farem a prodej kožešinových výrobků v celé EU?

Zákaz kožešinových farem a prodeje kožešinových výrobků v EU by rozhodně podpořilo 50 % zúčastněných dotazníkového šetření a spíše ano pak 38 %. K zákazu by se spíše nepřidalo 11 % respondentů a jeden dotázaný by zákaz rozhodně nepodpořil.

Graf č. 10 – Zákaz kožešinových farem a prodeje kožešinových výrobků v EU

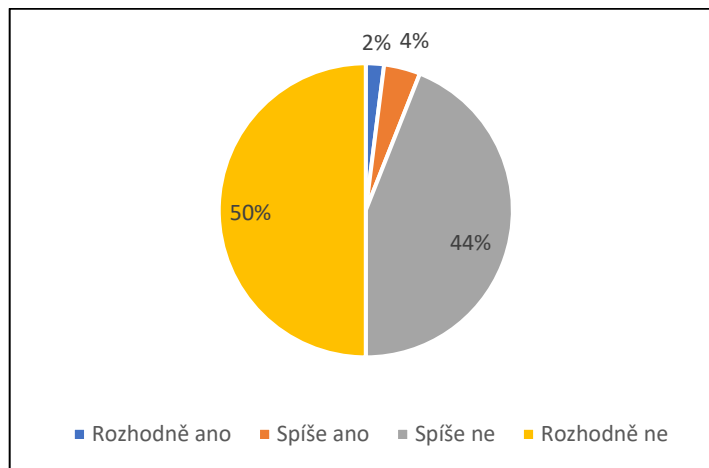

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

OTÁZKA: Kupujete výrobky s pravou kožešinou?

Výrobky s pravou kožešinou rozhodně nekupuje 50 % respondentů a ke koupi produktu se také spíše nepřidá 44 %. Dle grafu č. 11 uvedlo spíše ano 4 % dotázaných a rozhodně ano 2 %.

Graf č. 11 – Koupě produktu s pravou kožešinou

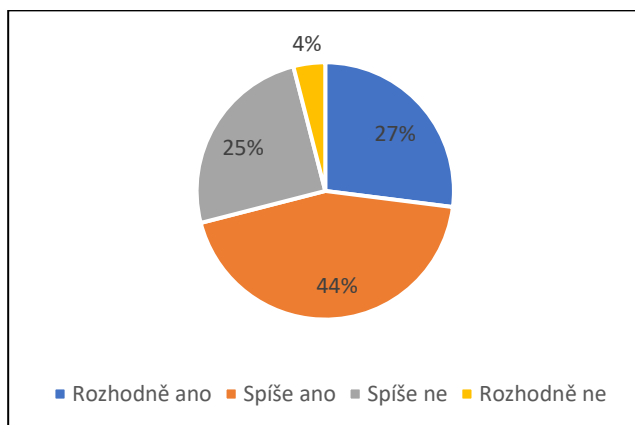

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

OTÁZKA: Podpořili byste svým hlasem celoevropskou petici za jmenování eurokomisaře pro dobré životní podmínky zvířat?

Petici za jmenování eurokomisaře by rozhodně podpořilo 27 % respondentů. Dle dotazníkového šetření by se k petici spíše připojilo 44 % zúčastněných. Podporu by spíše nevyjádřilo 25 % dotázaných a rozhodně by se nepřipojili 4 % respondentů.

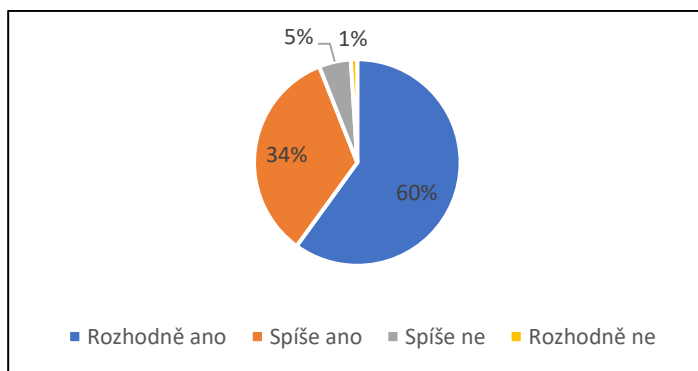
Graf č. 12 – Podpora jmenování eurokomisaře pro ochranu zvířat

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

OTÁZKA: Souhlasíte se zákazem klecového chovu nosnic, který bude platit od roku 2027?
Dle grafu č. 13 se zákazem klecového chovu nosnic rozhodně souhlasí 60 % dotázaných a spíše ano uvedlo 34 %. Z oslovených respondentů spíše nesouhlasí 5 % a jedním hlasem byla označena odpověď rozhodně ne.

Graf č. 13 – Zákaz klecového chovu nosnic

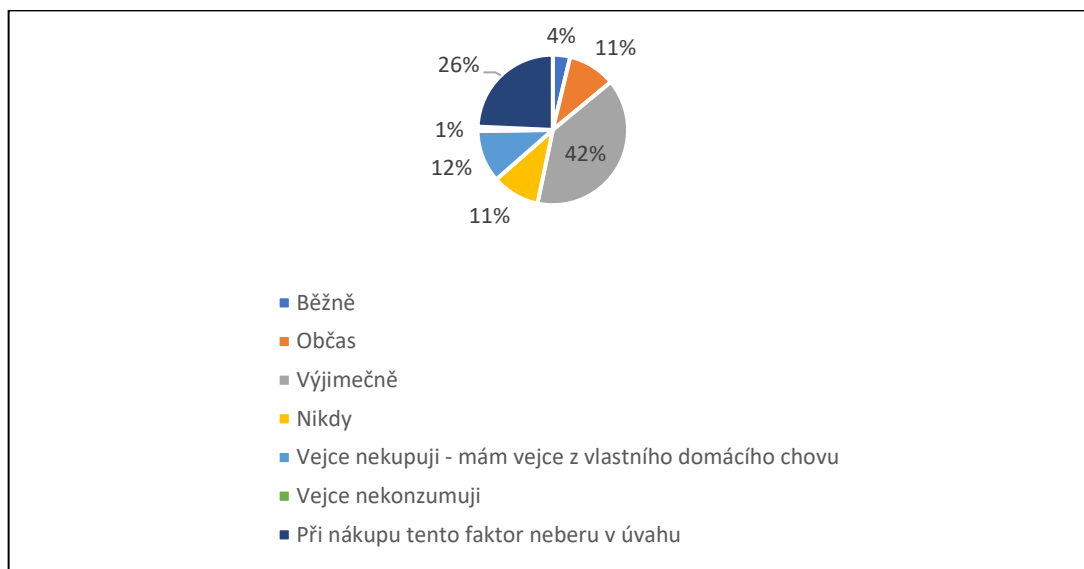

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

OTÁZKA: Kupujete vejce z klecového chovu?

Vejce z klecového chovu kupuje pouze výjimečně 42 % respondentů. Při nákupu nebere tento faktor v úvahu 26 % dotázaných. Vejce nekupuje 12 % účastníků dotazníkového šetření, mají vejce z vlastního domácího chovu. Nikdy nekupuje vejce z klecového chovu 11 % respondentů a stejné procento pak kupuje vejce z klecového chovu občas. Běžně nakupují tento typ vajec 4 dotázaní. V rámci odpovědi vejce nekonzumují byl zaznamenán jeden hlas.

Graf č. 14 – Koupě vajec z klecového chovu

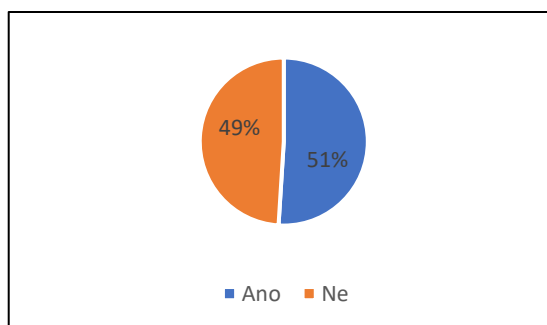

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

OTÁZKA: Setkali jste se s problémem tzv. rychlokuřat, šlechtěných kuřat, která dosáhnou váhy 2 kg již za šest týdnů místo běžných šestnácti a častokrát nemohou unést své vlastní tělo?

Povědomí o problému tzv. rychlokuřat má 51 % respondentů, 49 % zúčastněných se s tímto problémem nasetkalo.

Graf č. 15 – Problém tzv. rychlokuřat

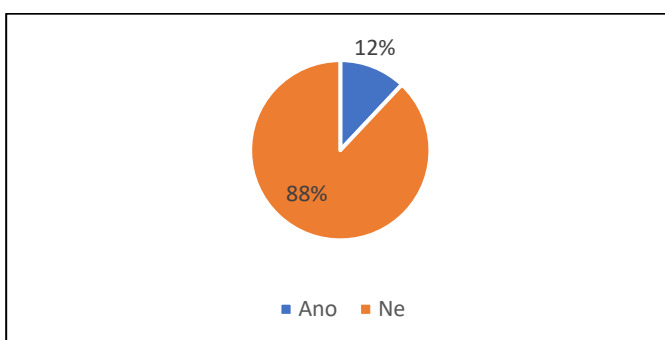

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

OTÁZKA: Věděli jste, že v rámci ochrany a zajištění lepších životních podmínek kuřat byl vytvořen závazek European Chicken Commitment, ke kterému se zavázali již některé firmy, například Bageterie Boulevard, Subway, IKEA, Marks and Spencer, Unilever a další.

Tato otázka byla vytvořena v návaznosti na dotazování respondentů o povědomí problému tzv. rychlokuřat. Až 51 % dotázaných má představu o problémech, které mohou nastat při chovu šlechtěných kuřat, avšak pouze 12 % je obeznámeno se závazkem European Chicken Commitment. Skutečnost, že se k závazku připojily již některé firmy, například Bageterie Boulevard, Subway, IKEA, Marks and Spencer, Unilever a další nezaznamenalo 88 % respondentů.

Graf č. 16 – Závazek European Chicken Commitment

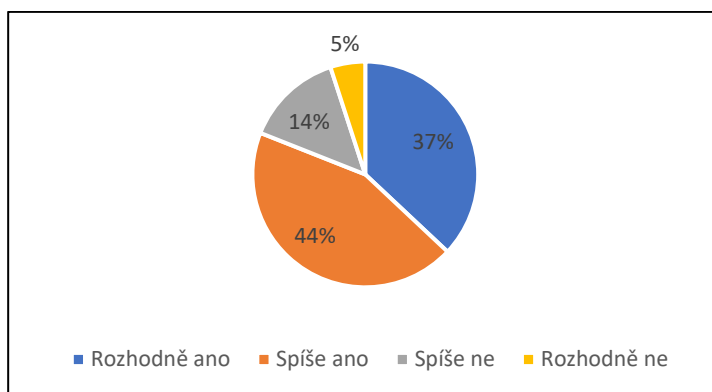

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

OTÁZKA: Vyzvali byste prostřednictvím online formuláře některou další firmu ke splnění závazků European Chicken Commitment (např. správný růst a vývoj kuřete, lepší životní podmínky...)?

K online výzvě by se rozhodně připojilo 37 % a online formulář k výzvě by spíše vyplnilo 44 % respondentů. Dle grafu č. 17 je patrné, že některou další firmu by ke splnění závazků za lepší životní podmínky kuřat spíše nevyzvalo 14 % dotázaných a 5 % by se rozhodně nezapojilo.

Graf č. 17 – Výzva firm ke splnění závazků European Chicken Commitment

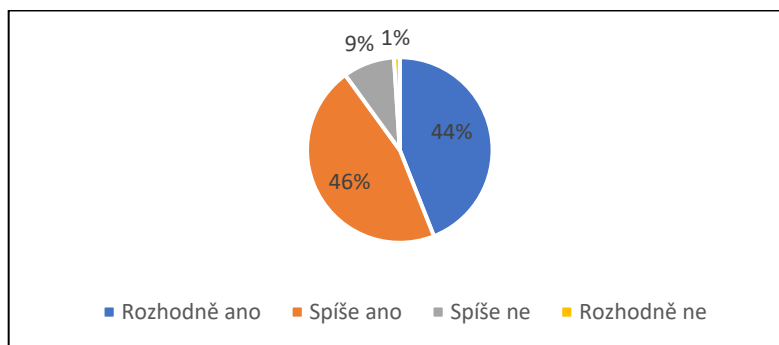

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

OTÁZKA: Podpořili byste zákaz náboženských rituálních porážek – usmrcení a vykrvácení zvířete bez předchozího omráčení?

Zákaz náboženských rituálních porážek by rozhodně podpořilo 44 % respondentů, 46 % uvedlo spíše ano. K podpoře by se spíše nepřipojilo 9 % a jeden dotázaný by zákaz rozhodně nepodpořil.

Graf č. 18 – Zákaz náboženských rituálních porážek

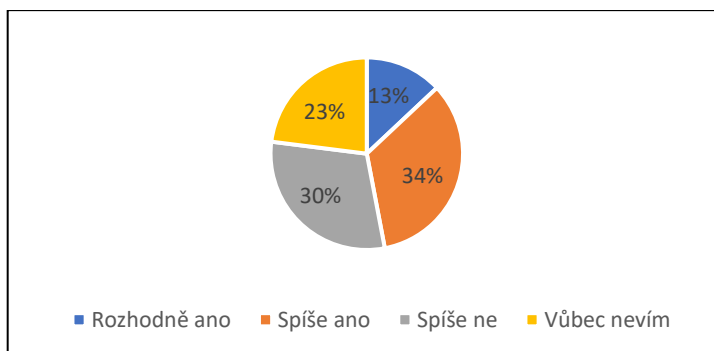

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

OTÁZKA: Víte, na co si dát při koupi domácího mazlíčka pozor a jak poznat zvíře z nelegální množírny?

V rámci dotazníkového šetření bylo zjištěno, že 34 % respondentů má rámcovou představu o tom, na co si dát při koupi domácího mazlíčka pozor a jak poznat zvíře z nelegální množírny. S touto problematikou je rozhodně zcela obeznámeno 13 % dotázaných. Může se jednat převážně o majitele domácích mazlíčků nebo budoucí majitele, kteří se v rámci koupě o tuto problematiku zajímají. Pravidla při pořizování zvířat pro zájmový chov vůbec nezná 23 % respondentů a s problematikou se také spíše nesetkalo 30 % účastníků dotazníku.

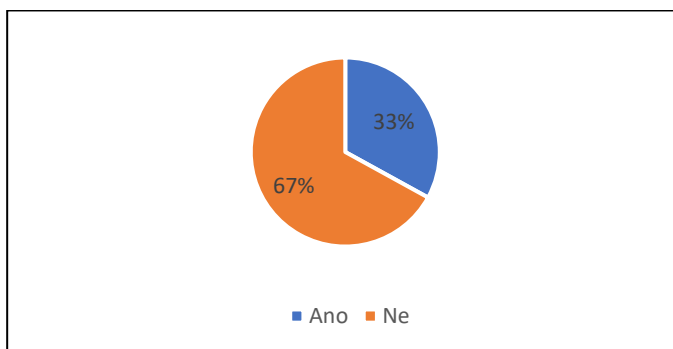
Graf č. 19 – Obezřetnost při koupi domácího mazlíčka

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

OTÁZKA: Setkali jste se s kampaní "Stop sečení srnčat", která upozorňuje na hrozící nebezpečí mláďatům srn, zajíců, bažantů a dalším zvířatům v době sečení travního porostu? S kampaní "Stop sečení srnčat" se setkalo pouze 33 % respondentů. Z grafu č. 20 je patrné, že 67 % dotázaných kampaně upozorňující na ohrožení mláďat v době sečení travního porostu nezaznamenalo.

Graf č. 20 – Kampaň "Stop sečení srnčat"

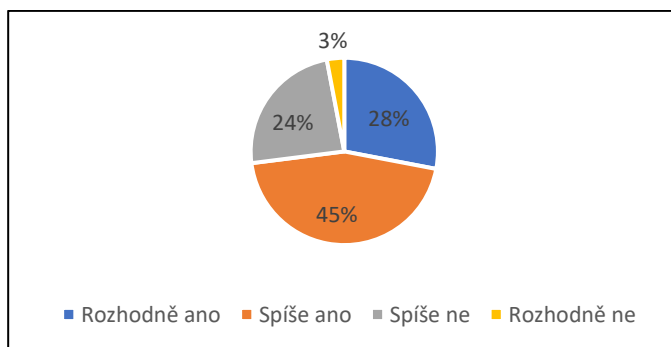

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

OTÁZKA: Sekačky na sečení travních porostů usmrtí v ČR ročně až 60 000 srnčat. Podpořili byste uzákonění lepší ochrany mláďat v době sečení a finanční podporu na pořízení např. opticko-akustických plašičů nebo dronů na vyhledávání mláďat?

Dle zjištěných výsledků se sice s kampaní "Stop sečení srnčat" nesetkalo 67 % respondentů, ale dle grafu č. 21 by rozhodně podpořilo lepší ochranu mláďat v době sečení 28 % dotázaných a 45 % by se k této podpoře také spíše přidalo. K ochraně a finanční podpoře by se spíše nepřipojilo 24 % zúčastněných dotazníkového šetření a úplný nesouhlas vyjádřili 3 respondenti.

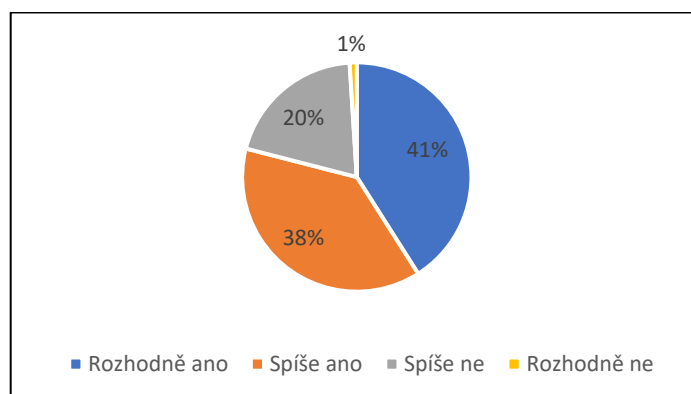
Graf č. 21 – Podpora na větší ochranu mláďat v době sečení

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

OTÁZKA: Souhlasíte se zákazem provozu koňských povozů v centru Prahy od roku 2023? Většina dotázaných souhlasí se zákazem provozu koňských povozů v centru Prahy, 41 % rozhodně souhlasí a 38 % se zákazem také spíše souhlasí. Nesouhlas vyjádřilo 20 % respondentů a jeden hlas byl uveden pod odpovědí rozhodně ne.

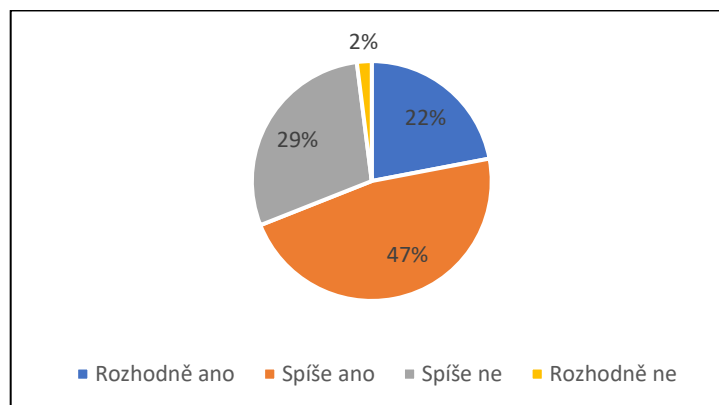
Graf č. 22 – Zákaz provozu koňských povozů v Praze

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

OTÁZKA: Podpořili byste zákaz provozu koňských povozů i v dalších městech ČR? Podporu pro zákaz provozu koňských povozů i v dalších městech ČR již nevyjádřilo tolik respondentů jako souhlas se zákazem provozu koňských povozů v centru Prahy. Rozhodně by tento zákaz podpořilo 22 % dotázaných a k podpoře by se spíše přidalo také 47 % respondentů. Dle grafu č. 23 byla vyznačena odpověď spíše ne ve 29 případech a zákaz by rozhodně nepodpořili 2 dotázaní.

Graf č. 23 – Zákaz provozu koňských povozů v dalších městech ČR

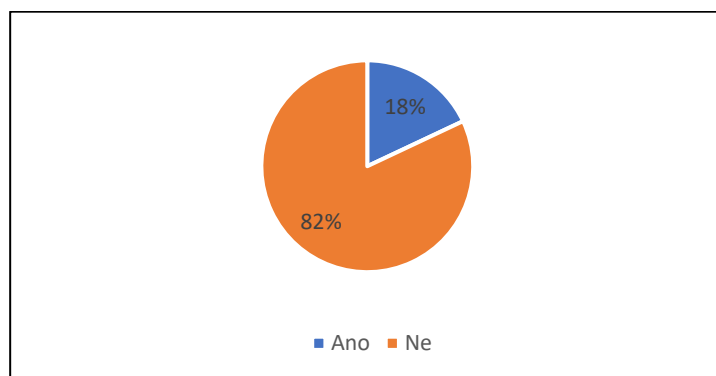

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

OTÁZKA: Přispěli jste na válkou ohrožená zvířata na Ukrajině?

Dle dotazníkového šetření na válkou ohrožená zvířata na Ukrajině přispělo 18 % respondentů. Dle grafu č. 24 pak na ohrožená zvířata příspěvek nezaslalo 82 % dotázaných. Lze usoudit, že byly zasílány spíše příspěvky do obecných sbírek na celkovou pomoc Ukrajině než jednotlivě na konkrétní pomoc zvířatům.

Graf č. 24 – Příspěvek na válkou ohrožená zvířata na Ukrajině

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

5 Závěr

Hlavním cílem diplomové práce bylo upozornit na aktuální problémy v oblasti týrání zvířat, zhodnotit ochranu zvířat proti týrání v České republice dle současných právních předpisů. V návaznosti na provedenou analýzu zákonných norem lze považovat za problematickou samotnou definici pojmu zvíře. Dle zákona OZT se ochrana zvířat před týráním vztahuje pouze na obratlovce, vyjma plodů nebo embrya, a ochrana bezobratlých živočichů v zákoně zahrnuta není. Zákon dále specifikuje, že zvířata jsou schopna stejně jako lidé pociťovat bolest a z uvedené definice zvířete tak lze usuzovat, že bezobratlí bolest necítí. Avšak obecně nelze jednoznačně určit, zda bolest pociťují či nikoliv. Zákon nicméně upravuje v rámci pokusných zvířat i živé hlavonožce, kteří spadají do bezobratlých živočichů, a pojem zvíře je tak vztažen i mimo účel zákonné definice. V rámci nového pojetí občanského zákoníku byla vyloučena zvířata z kategorie věcí a zvíře je označeno jako živý tvor nadaný smysly a zahrnuje tak i bezobratlé živočichy. Právě tyto skutečnosti stojí za zamyšlení, zda se nepokusit o přehodnocení a nerozšířit pojem zvíře na některé druhy bezobratlých. V zákoně nejsou vymezeny některé pojmy, se kterými zákon OZT operuje. Jedná se například o pojmy bolest, zásahy způsobující bolest, strach, stres nebo pohoda zvířat. Definování pojmů by přispělo k lepšímu uplatňování jednotlivých ustanovení a jejich výkladu. Dále zákon upravuje kategorizaci zvířat, která se v některých případech překrývá a zvířata spadají i do více skupin, což může být problémem při uplatnění zákona a jejich úpravou by uplatnění bylo zřejmé.

V návaznosti na teoretickou část byl proveden rozbor některých vybraných případů týrání zvířat, s vyhodnocením, jakým způsobem k porušení zákona došlo, jak v těchto případech rozhodují soudy či správní orgány, a jaké tresty byly za takové jednání uloženy. V rámci prvních tří kazuistik byly vybrány případy, které projednávaly obce s rozšířenou působností a pachatelům byly uděleny finanční pokuty a povinnost uhradit náklady řízení. U následujících dvou kazuistik č. 4 a č. 5 byly projednány závažnější případy v rámci soudního řízení, došlo k porušení ustanovení § 302 trestního zákoníku, předešlého znění. I když v obou případech došlo k trýznivému týrání zvířat, byl jednomu pachateli udělen jen peněžitý trest ve výši 100 000 Kč a v případě nesplnění náhradní trest odnětí svobody v délce tří měsíců, a druhému pachateli byl udělen trest odnětí svobody na dva a půl roku s

podmíněným odkladem na zkušební dobu tři a půl roku. V rámci novely trestního zákoníku však došlo ke zpřísnění sazeb a zakotvení nových skutkových podstat.

Cílem diplomové práce byla také statistická analýza ochrany zvířat proti týrání v České republice, a to z hlediska počtu provedených úředních kontrol Státní veterinární správou, nedodržení požadavků dle zákona na ochranu zvířat, použitých pokusných zvířat nebo soudního projednávání týrání zvířat. V rámci analýzy bylo zjištěno, že počet provedených kontrol se v průběhu sledovaného období let 2010 až 2021 snížil téměř na polovinu, a to na 6 500 kontrolních akcí. Konkrétně se počet kontrol dle druhu činnosti se zvířaty snížil u chovu zvířat, u porážek zvířat, přepravy zvířat nebo také u kontrol v rámci obchodování se zvířaty, kde je počet provedených kontrol oproti roku 2010 až třetinový. Více než o polovinu se také snížil počet kontrol v zařízeních provádějících pokusy na zvířatech. Největší pokles je zaznamenán v oblasti kontroly veřejných vystoupení, kdy v roce 2010 bylo uskutečněno 1068 kontrol a v roce 2020 již pouze 160 kontrol. Přibližně na stejné úrovni v průběhu sledovaného období se drží provedené kontroly při usmrcování, v útulcích nebo v záchraných stanicích. V posledních letech přibývají případy zjištěných závad při kontrolách a je také postoupeno více případů obcím s rozšířenou působností, i když se počet provedených kontrol výrazně snižuje. Počet použitých pokusných zvířat k pokusům v České republice se dle statistické analýzy, za sledované období let 2010 až 2021, v roce 2013 výrazně snížil. V průběhu posledních let se však počet spotřebovaných zvířat k pokusům mírně zvyšuje. Na základě analýzy soudního projednávání týrání zvířat bylo zjištěno, že v průběhu sledovaného období let 2010 až 2020 se zvyšuje počet stíhaných osob, obžalovaných i odsouzených osob. Nejvíce bylo odsouzeno osob v roce 2019, celkově 61. Důvodem může být skutečnost, že za rok 2019 bylo zjištěno nejvíce případů závad při provedených kontrolách inspektory krajských veterinárních správ a bylo podáno i nejvíce podnětů k projednání. Zvyšuje se také počet zasažených zvířat v rámci provedených kontrol. Nejvíce zvířat, kterých se závady týkaly, bylo v roce 2020, a to až 1 803 740 jedinců. Dle zjištěných výsledků statistické analýzy v oblasti ochrany zvířat proti týrání, stojí za zvážení, zda v rámci plánování kontrol Státní veterinární správy nenavýšit počet kontrolních akcí v průběhu následujících let, zejména pak v oblasti chovu zvířat, veřejných vystoupení, u porážek zvířat, přepravy zvířat nebo také u kontrol v rámci obchodování se zvířaty. Ke snížení počtu zjištěných závad by také přispěla četnější dozorová činnost nebo lepší informovanost ohledně nových zákonných povinností v oblasti ochrany zvířat před týráním.

V rámci praktické práce jsou uvedeny jednotlivé organizace, spolky a jejich kampaně na ochranu zvířat, jejich činnost pro zajištění lepších podmínek zvířat nebo dosažené úspěchy. Cílem bylo upozornit na aktuální probíhající kampaně, finanční sbírky nebo petice a možnost se do těchto programů zapojit.

Poslední blok praktické části se zabýval analýzou názorů a povědomím veřejnosti o ochraně zvířat proti týrání. Z výsledků dotazníkového šetření je patrné, že veřejnost z převážné většiny souhlasí s ustanoveným zákazem klecového chovu nebo se zákazem provozu koňských povozů v centru Prahy. I když většina dotázaných souhlasí s ustanoveným zákazem klecového chovu od roku 2027, tak až 26 % nebere při nákupu v úvahu typ původu vajec, 4 % respondentů kupuje vejce tohoto typu běžně a 11 % občas. Z dotazníkového šetření dále vyplývá, že jsou respondenti ochotní se zapojit do probíhajících kampaní a svým hlasem podpořit větší ochranu zvířat a zamezit tak týrání, a to nejen v České republice tak i v rámci Evropské unie. Respondenti by tak podpořili úplný zákaz testování na zvířatech, zákaz kožešinových farem a prodej kožešinových výrobků v celé EU, dále by svým hlasem podpořili celoevropskou petici za jmenování eurokomisaře pro dobré životní podmínky zvířat. Dokonce až 18 % dotázaných přispělo konkrétně na pomoc zvířatům na Ukrajině. Respondenti by podpořili úplný zákaz testování na zvířatech, avšak v oblasti této problematiky jsou málo informováni. Dle dotazníkového šetření nezná 77 % zúčastněných logo Leaping Bunny, které označuje netestovanou kosmetiku na zvířatech a v rámci nákupu 57 % respondentů neví, zda kupuje produkty netestované na zvířatech. V rámci České republiky by podpořili zákaz náboženských rituálních porážek nebo zákaz provozu koňských povozů i v dalších městech ČR. Dle dotazníkového šetření bylo zjištěno, že by respondenti podpořili kampaně na ochranu zvířat, ale doposud o jejich průběhu spíše nevěděli, jedná se například o kampaň „Stop sečení srnčat“. V rámci provedené analýzy se 52 % dotázaných setkalo s problémem tzv. rychlokuřat, avšak již pouze 13 % vědělo o závazku European Chicken Commitment, ke kterému se zavázali již některé firmy. V návaznosti na tuto otázku by převážná většina respondentů vyzvala prostřednictvím online formuláře některou další firmu ke splnění závazků a povinností v oblasti chovu kuřat. V dotazníkovém šetření byla také zkoumána informovanost veřejnosti ohledně nelegálních množírén. Celkově 54 % dotázaných uvedlo odpověď, že vůbec neví nebo spíše neví, na co si dát při koupi domácího mazlíčka pozor, a jak poznat zvíře z nelegální množírny. Navržená řešení tak spočívají ve větší informovanosti široké veřejnosti jak z hlediska kampaní na

ochranu zvířat, probíhajících kampaní a petic, ke kterým je možné se připojit, tak například v oblasti kvalitního nákupu potravin, kosmetiky a dalších produktů. Dále pak v oblasti množíren, na co si dát při koupi domácího mazlíčka pozor, jak poznat zvíře z nelegální množírny, jak nalezenou množírnu ohlásit nebo v oblasti správného chování veřejnosti ke zvířatům a zajištění pohody zvířat. Posílena by mohla být ochrana zvířat proti týrání a související témata prostřednictvím určitých přednášek, seminářů, besed, formou televizního zpravodajství, placené reklamy nebo sociálních sítí.

6 Seznam použitých zdrojů

Použitá literatura

BEKOFF, Marc. *Na zvířatech záleží*. Praha: Triton, 2009. 84 s. ISBN 978-80-7387-322-6.

CHAPOUTHIER, Georges. *Zvířecí práva*. Praha: Triton, 2013. 61 s. ISBN 978-80-7387-607-4.

MÜLLEROVÁ, Hana, ČERNÝ, David, DOLEŽAL, Adam a kol. *KAPITOLY O PRÁVECH ZVÍŘAT, „My a oni“ z pohledu filosofie, etiky, biologie a práva*. Praha: Academia, 2016. 659 s. ISBN 978-80-200-2601-9.

MÜLLEROVÁ, Hana. STEJSKAL, Vojtěch. *Ochrana zvířat v právu*, Praha: Academia, 2013. 310 s. ISBN 978-80-200-2317.

TUHÁČEK, Miloš. JELÍNKOVÁ, Jitka a kol. *Právo životního prostředí: praktický průvodce*. Praha: Grada, 2015. 134 s. ISBN 978-80-247-5464-2.

WOHLLEBEN, Peter. *Citový život zvířat*. Brno: Kazda, 2017. 34 s. ISBN 978-80-905788-9-0.

Právní předpisy

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 501/2020 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 114/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Elektronické zdroje

Důvodová zpráva k NOZ. 119, 120 s. [online]. [cit. 2022-10-05], Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/index.php/home/zakony-a-stanoviska/texty-zakonu>

EAGRI. [online]. [cit. 2022-10-20], Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/>

EKOLIST. *Odvolací soud potvrdil: za otrávení orlů mořských a krkavců náleží trest*. In: 12. 10. 2021. [cit. 2022-10-22], Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zelena-domacnost/zpravy-zd/odvolaci-soud-potvrdil-za-otraveni-orlu-morskych-a-krkavcu-nalezi-trest>

EU FOR ANIMALS. *Za silnější hlas zvířat v Evropě*. [online]. [cit. 2022-11-6], Dostupné z: <https://www.euforanimals.eu/cs>

HLAS ZVÍŘAT. *Kampaně*. [online]. [cit. 2022-11-11], Dostupné z: <https://www.hlaszvirat.cz/kampane>

HLAS ZVÍŘAT. *Kůň není stroj*. [online]. [cit. 2022-11-11], Dostupné z: <http://kunenistroj.cz/>

JELÍNEK, Jiří. *K nové trestněprávní ochraně zvířat aneb trefit kozla*. [online]. In: 19. 8. 2020. [cit. 2022-10-22], Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/08/19/k-nove-trestnepravni-ochrane-zvirat-aneb-trefit-kozla/>

KRAJSKÝ SOUD V ČESKÝCH BUDEJOVICÍCH. *Rozhodnutí spis. zn. 4 To 386/2021-359*. [online]. [cit. 2022-10-22], Dostupné z: https://justice.cz/documents/15689/2538253/Si300_2021_pr_4To_386_2021_359.pdf/277d03dd-547a-47b5-a4a8-25f064207979

NADACE NA OCHRANU ZVÍŘAT. *Projekty a kampaně*. [online]. [cit. 2022-11-6], Dostupné z: <https://www.ochranazvirat.cz/category/projekty-a-kampane/>

Nařízení Rady č. 1/2005 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností, čl. 2 písm. w), [online]. [cit. 2022-10-10], Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32005R0001>

NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. *Rozhodnutí spis. zn. 22 A 78/2021-27*. [online]. [cit. 2022-10-22], Dostupné z: <https://vyhledavac.nssoud.cz/DokumentDetail/Index/703740>

NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. *Rozhodnutí spis. zn. 54 A 4/2019-22*. [online]. [cit. 2022-10-22], Dostupné z: <https://vyhledavac.nssoud.cz/DokumentDetail/Index/419570>

NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. *Rozhodnutí spis. zn. 16 A 38/2021-65*. [online]. [cit. 2022-10-22], Dostupné z: <https://vyhledavac.nssoud.cz/DokumentDetail/Index/705305>

OBRÁNCI ZVÍŘAT. *Rychlokuřata*. [online]. [cit. 2022-11-10], Dostupné z: <https://www.rychlokurata.cz/>

OBRÁNCI ZVÍŘAT. [online]. [cit. 2022-11-10], Dostupné z: <https://www.obrancizvirat.cz/>

OKRESNÍ SOUD VE STRAKONICÍCH. *Rozhodnutí spis. zn. 5 T 60/2020-328*. [online]. [cit. 2022-10-22], Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/sites/default/files/documents/f95dae311f84c6b363a21f53b5110de2.pdf>

PATOČKOVÁ, Tereza. *Zavírají se do klece, aby z nich dostali slepice. Přidal se i Tomáš Klus*. [online]. In: 19. 6. 2020. [cit. 2022-11-7], Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/zaviraji-se-do-klece-aby-z-ni-dostali-slepice/r~51e84fb6b00511ea8b230cc47ab5f122/>

PRAHA.EU. [online]. [cit. 2022-11-11], Dostupné z: <https://www.praha.eu/jnp/cz/>

PROŠKOVÁ, Denisa. „Zbavte mě té potvory.“ *Zvířecí útulky hlásí stop stav, mohou za to i mazlíčci uprchlíků*. [online]. In: 27. 7. 2022. [cit. 2022-10-12], Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/utulek-zvirata-zvire-pes-mazlicek-stop-stav-potvora-uprchlici-ukrajina-covid.A220626_162324_ln_domov_los

SEGĚŇOVÁ, Karolína. HÁNYŠ, Rostislav. *Veterinární správě a policii přibývá ohlášených množiren i týrání zvířat*. [online]. In: 22. 8. 2022. [cit. 2022-10-12], Dostupné z: https://www.idnes.cz/olomouc/zpravy/mnozirnny-tyrani-zvirat-oznameni-veterinarni-sprava-policie.A220822_679705_olomouc-zpravy_stk

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2010/63/EU ze dne 22. září 2010 o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely. [cit. 2022-10-24], Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:276:0033:0079:CS:PDF>

STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVA. [online]. [cit. 2022-10-07], Dostupné z: <https://www.svs-cr.cz/>

STOP SEČENÍ SRNČAT. [online]. [cit. 2022-11-11], Dostupné z: <http://www.stopsecenisrncat.cz/>

SVOBODA ZVÍŘAT. [online]. [cit. 2022-11-6], Dostupné z: <https://svobodazvirat.cz/>

SVOBODA ZVÍŘAT. *Za pokusy bez zvířat*. [online]. [cit. 2022-11-6], Dostupné z: <https://zapokusybezzvirat.cz/>

SVOBODA ZVÍŘAT. *Cirkusy bez zvířat*. [online]. [cit. 2022-11-6], Dostupné z: <https://www.cirkusybezzvirat.cz/>

SVOBODA TVÍŘAT - NETESTOVÁNO NA ZVÍŘATECH. [online]. [cit. 2022-11-6], Dostupné z: <https://www.netestovanonazviratech.cz/>

ÚSTAVNÍ SOUD. *Rozhodnutí spis. zn. 3 T 5/2019-576*. [online]. [cit. 2022-10-22],
Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-2747-20>

ZOO PRAHA. *ZOO Praha na pomoc Ukrajině*. [online]. In: 27. 4. 2022. [cit. 2022-11-11], Dostupné z: <https://www.zoopraha.cz/aktualne/ostatni-clanky/13345-zoo-praha-na-pomoc-ukrajine>

7 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

7.1 Seznam obrázků

Obrázek č. 1 – Typ pokusu: Test oční dráždivosti	60
Obrázek č. 2 – Certifikát Leaping Bunny	61
Obrázek č. 3 – Výzva poslancům - Měsíc v kleci	63
Obrázek č. 4 – Rychlokuře neschopné pohybu.....	64

7.2 Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Počet provedených úředních kontrol dle druhu činnosti se zvířaty	54
Tabulka č. 2 – Počet zjištěných závad a podaných podnětů k zahájení správního řízení....	55

7.3 Seznam grafů

Graf č. 1 – Počet použitých zvířat pro pokusy	56
Graf č. 2 – Soudní projednávání týrání zvířat.....	57
Graf č. 3 – Struktura respondentů dle pohlaví	67
Graf č. 4 – Struktura respondentů dle věku	68
Graf č. 5 – Struktura respondentů dle místa bydliště.....	68
Graf č. 6 – Struktura respondentů dle nejvyššího dosaženého vzdělání.....	69
Graf č. 7 – Logo Leaping Bunny	69
Graf č. 8 – Koupě produktů netestovaných na zvířatech	70
Graf č. 9 – Zákaz testování na zvířatech.....	70
Graf č. 10 – Zákaz kožešinových farem a prodeje kožešinových výrobků v EU.....	71
Graf č. 11 – Koupě produktu s pravou kožešinou	71
Graf č. 12 – Podpora jmenování eurokomisaře pro ochranu zvířat	72
Graf č. 13 – Zákaz klecového chovu nosnic	72
Graf č. 14 – Koupě vajec z klecového chovu	73
Graf č. 15 – Problém tzv. rychlokuřat	73
Graf č. 16 – Závazek European Chicken Commitment	74
Graf č. 17 – Výzva firem ke splnění závazků European Chicken Commitment.....	74
Graf č. 18 – Zákaz náboženských rituálních porážek.....	75
Graf č. 19 – Obezřetnost při koupi domácího mazlíčka	75
Graf č. 20 – Kampaň "Stop sečení srnčat"	76
Graf č. 21 – Podpora na větší ochranu mláďat v době sečení.....	76
Graf č. 22 – Zákaz provozu koňských povozů v Praze	77
Graf č. 23 – Zákaz provozu koňských povozů v dalších městech ČR.....	77
Graf č. 24 – Příspěvek na válkou ohrožená zvířata na Ukrajině.....	78

7.4 Seznam použitých zkratek

OZT Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

NOZ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Trestní zákoník Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

EU Evropská unie

ČR Česká republika

Tzn. To znamená

Tzv. Takzvaný, takzvaná, takzvané

Apod. A podobně

Atd. A tak dále

Sb. Sbírka

Č. Číslo

Písm. Písmeno

Odst. Odstavec

8 Přílohy

Příloha č. 1 – Dotazníkové šetření o povědomí respondentů o ochraně zvířat proti týrání

Vážený respondente/respondentko,

ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníkového šetření, jehož výsledky budou použity v rámci diplomové práce na téma *Týrání zvířat a ochrana zvířat proti týrání*. Vyplnění dotazníku zabere nejvýše 5 minut Vašeho času a je zcela anonymní. Předem děkuji za Váš čas a ochotu vyplnit dotazník.

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) Muž
- b) Žena
- c) Jiná odpověď

2. Jaká je vaše věková kategorie?

- a) 0-18 let
- b) 18-26 let
- c) 27-40 let
- d) 41-64 let
- e) 65 a více let

3. Jaké je místo vašeho bydliště?

- a) Praha
- b) Krajské město
- c) Menší město
- d) Obec

4. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) Základní
- b) Vyučení
- c) Středoškolské
- d) Vyšší odborné

e) Vysokoškolské

5. Znáte logo Leaping Bunny, které označuje netestovanou kosmetiku na zvířatech?

a) Ano

b) Ne

6. Kupujete produkty netestované na zvířatech?

a) Rozhodně ano

b) Spíše ano

c) Spíše ne

d) Rozhodně ne

e) Nevím

7. Podpořili byste úplný zákaz testování na zvířatech?

a) Rozhodně ano

b) Spíše ano

c) Spíše ne

d) Rozhodně ne

8. V ČR platí zákaz kožešinových farem od února 2019. Podpořili byste zákaz kožešinových farem a prodej kožešinových výrobků v celé EU?

a) Rozhodně ano

b) Spíše ano

c) Spíše ne

d) Rozhodně ne

9. Kupujete výrobky s pravou kožešinou?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Rozhodně ne

10. Podpořili byste svým hlasem celoevropskou petici za jmenování eurokomisaře pro dobré životní podmínky zvířat?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Rozhodně ne

11. Souhlasíte se zákazem klecového chovu nosnic, který bude platit od roku 2027?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Rozhodně ne

12. Kupujete vejce z klecového chovu?

- a) Běžně
- b) Občas
- c) Výjimečně
- d) Nikdy
- e) Vejce nenakupuji – mám vejce z vlastního domácího chovu
- f) Vejce nekonzumuji
- g) Při nákupu tento faktor neberu v úvahu

13. Setkali jste se s problémem tzv. rychlokuřat, šlechtěných kuřat, která dosáhnou váhy 2 kg již za šest týdnů místo běžných šestnácti a častokrát nemohou unést své vlastní tělo?

- a) Ano
- b) Ne

14. Věděli jste, že v rámci ochrany a zajištění lepších životních podmínek kuřat byl vytvořen závazek European Chicken Commitment, ke kterému se zavázali již některé firmy, například Bageterie Boulevard, Subway, IKEA, Marks and Spencer, Unilever a další.

- a) Ano
- b) Ne

15. Vyzvali byste prostřednictvím online formuláře některou další firmu ke splnění závazků European Chicken Commitment (např. správný růst a vývoj kuřete, lepší životní podmínky...)?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Rozhodně ne

16. Podpořili byste zákaz náboženských rituálních porážek – usmrcení a vykrvácení zvířete bez předchozího omráčení?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Rozhodně ne

17. Víte, na co si dát při koupi domácího mazlíčka pozor a jak poznat zvíře z nelegální množírny?

- a) Rozhodně ano

- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Vůbec nevím

18. Setkali jste se s kampaní "Stop sečení srnčat", která upozorňuje na hrozící nebezpečí mláďatům srn, zajíců, bažantů a dalším zvířatům v době sečení travního porostu?

- a) Ano
- b) Ne

19. Sekačky na sečení travních porostů usmrtí v ČR ročně až 60 000 srnčat. Podpořili byste uzákonění lepší ochrany mláďat v době sečení a finanční podporu na pořízení např. opticko-akustických plašičů nebo dronů na vyhledávání mláďat?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Rozhodně ne

20. Souhlasíte se zákazem provozu koňských povozů v centru Prahy od roku 2023?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Rozhodně ne

21. Podpořili byste zákaz provozu koňských povozů i v dalších městech ČR?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Rozhodně ne

22. Přispěli jste na válkou ohrožená zvířata na Ukrajině?

- a) Ano
- b) Ne